

ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติของเด็ก
ในโรงเรียนประถมศึกษาวิทยาลัยครูแห่งหนึ่ง

เสนอต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า
ปริญญาการศึกษาตามหลักสูตร แผนกวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
ความร่วมมือของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก

๒๖ มีนาคม ๒๕๐๕

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปริญญาบัตรฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต แห่งจิตวิทยาพัฒนาการ
ของวิทยาลัยวิชาการศึกษาด้วยความร่วมมือของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าวิจัย
เด็กไทย

ผู้อำนวยการ สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าวิจัยเด็ก

ประกาศคุณูปการ

การเขียนปริญญาบัตรเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ
 ของเด็กนี้ ข้าพเจ้าได้รับความช่วยเหลือจากอาจารย์ทุกท่านจากสถาบันระหว่างชาติสำหรับการ
 การค้นคว้าเรื่องเด็ก ด้วยความอนุเคราะห์ของท่านอาจารย์คังถงฮว่านี่เองที่เป็นกำลังใจทำให้
 ข้าพเจ้าค้นคว้าเรื่องนี้ได้จนมาด้วยดี คังถงฮว่านี่ ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความขอบคุณท่านอาจารย์
 ดร. ศิวพิณีย์ ผู้อำนวยการสถาบันฯ ที่ได้ให้ความคิดเห็นและแนะนำเกี่ยวกับกรวางแผนงาน
 ทางด้านการค้นคว้าและการวิจัยด้วยดีตลอดมา นอกจากนี้ข้าพเจ้าใคร่ขอแสดงความขอบคุณ
 เป็นพิเศษแก่ท่านอาจารย์ ดร. ละม้ายมาศ ศรีหัตถ์ ท่านรองผู้อำนวยการสถาบันฯ ผู้ให้คำ
 แนะนำที่มีประโยชน์และให้ความคิดที่มีคุณค่าแก่ข้าพเจ้าอย่างไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย ในอันที่
 ข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านอาจารย์ ดร. จรรยา จินาบน ท่านอาจารย์ปรีชา ชรรมา
 ท่านอาจารย์ ดร. ชวาลย์ แพร้วรัตนกุล ท่านอาจารย์ ดร. แทนใหม่ ท่านอาจารย์ทุกท่านนี้ก็ได้ให้
 ความช่วยเหลือ ให้ความคิดที่มีประโยชน์ตลอดจนให้คำแนะนำแก่ข้าพเจ้าในทุกด้านทั้งแก่คนจน
 สำเร็จ นอกจากนี้ข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านอาจารย์วดี คณมนตรี ท่านอาจารย์สมนึก คำอุไร
 ผู้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดจนการช่วยเหลือในด้านการศึกษาอื่น ๆ ด้วยความ
 เฝ้ามองยิ่ง

ท่านที่สุก้น ข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านผู้อำนวยการและท่านอาจารย์ใหญ่ฝ่ายประถมศึกษา
 วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยาและวิทยาลัยครูสวนสุนันทา ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นกำลังใจ
 และให้ความสะดวกแก่ข้าพเจ้าทุกประการในเวลาทำการทดสอบ

เปรมปรีดิ์ สุคนะสิงห์

สารบัญ

บทที่	หน้า
๑. บทนำ	๑
/ ความมุ่งหมายในการค้นคว้า	๑
ความสำคัญของผู้ศึกษา	๑
/ ขอบเขตของการค้นคว้า	๓
/ คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ	๓
เอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับปัญหานี้	๓
๒. วิธีดำเนินการ	๑๒
- การเลือกแหล่งข้อมูล	๑๒
อุปกรณ์การค้นคว้า	๑๒
วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล	๑๓
- การจัดการกระทำกับข้อมูล	๑๔
๓. การวิเคราะห์ข้อมูลและการค้นคว้า	๑๕
๔. บทสรุป และขอเสนอแนะ	๓๓
บทย่อ	๓๓
บทสรุป	๓๔
ขอเสนอแนะ	๓๕
บรรณานุกรม	๔๑
ภาคผนวก	๔๓

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

๑.	สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เด็กเชื่อในขณะที่อยู่บ้านในเวลา กลางวัน แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย	๑๗
๒.	สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เด็กเชื่อในขณะที่อยู่บ้านในเวลา กลางคืน แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย	๑๘
๓.	สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เด็กเชื่อในขณะที่เด็กอยู่ที่ โรงเรียน แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย	๒๑
๔.	สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เด็กเชื่อในขณะที่เด็กอยู่นอกบ้าน และนอกโรงเรียนในเวลากลางวัน แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย	๒๓
๕.	สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เด็กเชื่อเมื่อนอกบ้าน ในเวลากลางคืน แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย	๒๕
๖.	สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เด็กเชื่อมากที่สุดในโลก แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย	๒๖
๗.	สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เด็กคิดว่าเชื่อในเวลาทดสอบ แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย	๒๘
๘.	ฉันทภาพซึ่งเด็กเชื่อว่ามิอยู่ในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย	๓๐
๙.	การปฏิบัติและการประพฤตินั้นเมื่อเด็กต้องการขอให้สิ่งที่มีอำนาจ ลึกลับเหนือธรรมชาติช่วยเหลือ แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย	๓๑
๑๐.	สิ่งที่มีอิทธิพลต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับ เหนือธรรมชาติ แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย	๓๒

ตาราง

๑๑. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เค็กเล็กเชื่อ
 แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย ๓๓

๑๒. สิ่งที่มีอิทธิพลต่าง ๆ ที่ทำให้เค็กเล็กเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับ
 เหนือธรรมชาติ แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย ๓๕

ความมุ่งหมายในการค้นคว้า

การค้นคว้าเรื่องความเชื่อ ในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติของเด็กนี้ ผู้เขียนมีความประสงค์จะค้นคว้าเกี่ยวกับความเชื่อของเด็ก ดังต่อไปนี้

๑. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ที่เด็กเชื่อได้แก่สิ่งอะไรบ้าง ?
๒. สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติเหล่านั้น มีอำนาจและอำนาจภาพอย่างไร ?
๓. เด็กได้เรียน หรือได้รับรู้เกี่ยวกับสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติต่าง ๆ มาจากไหน ?
๔. เมื่อเกิดต้องการขอให้สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติช่วยเหลือตนด้วยประการต่าง ๆ นั้น เด็กประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร ?
๕. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ที่เด็กเคยเชื่อมาครั้งหนึ่ง แต่ในปัจจุบันเลิกเชื่อแล้ว มีอะไรบ้าง ?
๖. เหตุไร เด็กจึงเลิกเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติต่าง ๆ ที่เด็กเคยเชื่อมาแล้ว

ความสำคัญของปัญหา

พฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมามีจุดมุ่งหมาย ความมุ่งหมายในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อที่จะสนองความต้องการ ถ้าพฤติกรรมที่ทำนั้นสนองความต้องการได้สำเร็จก็สบายใจ ถ้าสนองความต้องการไม่สำเร็จมนุษย์ก็จะเกิดความตึงเครียด ดังนั้น เพื่อที่ว่า พฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ที่แสดงออกมานั้นก็เพื่อจะลดความตึงเครียดให้น้อย

มนุษย์ที่มนุษย์แสดงออกมานั้นมีสาเหตุเบื้องหลังหลายประการ อาจจะเนื่องมาจากสาเหตุทางด้านอารมณ์ ความเชื่อ ตลอดจนทัศนคติที่ตนมีอยู่ การแสดงพฤติกรรมของ

มนุษย์บางประการ บุคคลอื่นมองแล้วเห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่มีเหตุผล แต่สำหรับผู้แสดง
 พฤติกรรมนั้น ถือว่ามีคุณค่าและมีเหตุผล กลไกของความมั่นใจว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้น
 สามารถลดความตึงเครียดที่มีอยู่ได้ เพราะเมื่อมนุษย์พบอุปสรรคใด ๆ ก็ตามที่ยากเกินกำลัง
 ความสามารถที่จะแก้ไขได้ เมื่อหนทางทางและงานปฏิบัติจริง ๆ ก็จะหันเข้าหาความเชื่อถือ
 สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจผลักดันเหนือธรรมชาติที่ตนมั่นใจว่าสามารถปลดเปลื้องความทุกข์และกด
 บันดาลให้คนจนอุปสรรคนั้น ๆ ใต้อันที่สุด ดังนั้นจะเห็นว่า ความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจผลักดัน
 ของมนุษย์ ก็มีอิทธิพลที่จะให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมบางอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

✓ ผลจากการค้นคว้าในเรื่องนี้อาจเป็นประโยชน์แก่ครู เกี่ยวกับระดับชั้นที่
พฤติกรรมของเด็กที่มีจุดมุ่งหมายและมีเหตุผล เพราะครูคือบุคคลที่มีหน้าที่ที่จะถ่ายทอดวิชา
และอบรมดูแลในเรื่องความประพฤติและการปรับปรุงตัวเข้าสังคมของเด็กให้เหมาะสมตาม
กาลเทศะ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของเด็ก
ของตนอย่างถี่ถ้วน เพื่อที่จะได้สามารถช่วยเด็กแก้ไขข้อบกพร่อง

๑. ถ้าครูทราบว่าความเชื่อถือใด เป็นความเชื่อถืออย่างไม่มีเหตุผล และความเชื่อ
นั้นจะก่อให้เกิดเกิดความเข้าใจผิด ครูจะได้ปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้เพราะการเรียนใน
ปัจจุบันต้องการสอนให้เด็กเชื่อในสิ่งที่มีเหตุผล เป็นการเรียนแบบวิทยาศาสตร์ เช่น การ
เจ็บไข้ได้ป่วยต้องเกิดแต่เหตุใดเหตุหนึ่ง มิใช่เกิดจากสิ่งที่มีอำนาจผลักดันเหนือธรรมชาติ
การแก้ก็ควรแก้ที่เหตุ คือ รักษาความดีที่การที่เหมาะสมหรือพักผ่อนตามสมควร

๒. ความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจผลักดันเหนือธรรมชาติบางชนิดก็ยังมีประโยชน์ให้แก่ครู
มิใช่น้อย โดยเฉพาะเป็นประโยชน์ในการควบคุมความประพฤติของเด็กรวมให้เป็นคนมีความ
ประพฤติกดี เช่นความเชื่อเกี่ยวกับผลแห่งกรรม ว่าการทำความดีจะไป ถึงมนุษย์ด้วยกันไม่
สามารถเห็นและลงโทษได้ แต่จะได้รับผลจากอำนาจและอำนาจพรองสิ่งที่มีอำนาจผลักดัน
เหนือธรรมชาติลงโทษได้สำหรับผู้ประพฤติกรรมชั่ว และจะได้ผลตอบแทนที่ดีสำหรับผู้สร้าง
กรรมดี ความเชื่อเช่นนี้ เป็นผลที่จะควบคุมให้เกิดประพฤติกดีมีศีลธรรม เป็นความเชื่อที่
ครูควรส่งเสริมหรือแนะนำไว้เพื่อเป็นการควบคุมให้เกิดมีความประพฤติดีที่เหมาะสม

๓. ความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจผลักดันเหนือธรรมชาติบางประเภท เป็นความเชื่อที่
ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ แต่ก็ไม่ยิ่งโทษให้แก่ผู้ที่เชื่อถือมัน ได้แก่ความเชื่อที่เรื่อกันมาจาก

บรรพบุรุษ ความเชื่อประเภทนี้ คุณควรยอมรับ เพื่อเป็นการที่ คุณ จะแสดงให้เห็นว่าคุณได้ แสดงตนเป็นหมู่และคณะ เกี่ยวกับคนในชุมชนนั้น ดังนั้น คุณ ไม่ ยัง ควร จะ ทำ นี้ เพราะ จะ เป็น เหตุ ก่อให้เกิด การ เสีย สัมพันธ์ ภาพ อันดี ระหว่าง ผู้ปกครอง ของ เด็ก นักเรียน กับ คุณ ได้ ✓

ขอบเขตของการค้นคว้า

การค้นคว้าเกี่ยวกับความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาตินี้ ไล่ทั่วกับนักเรียนทั้งชายและหญิงประถมปีที่สาม เฉพาะในโรงเรียนประถมสาธิตวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จังหวัดชลบุรี แค่นั้นเดียว โดยใช้วิธีเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม และจากการสัมภาษณ์เด็กเท่านั้น

คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ

"ความเชื่อ" ที่ใช้ในปริญาภิพจน์นี้หมายถึงการยอมรับนับถือว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นความจริง หรือมีอยู่จริง การยอมรับนับถือเช่นนี้อาจจะมีหลักฐานปรากฏอย่างเพียงพอที่จะพิสูจน์ได้ หรืออาจไม่มีหลักฐานที่จะนำมาใช้พิสูจน์ให้เห็นเกี่ยวกับสิ่งนั้นก็ได้

"สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ" หมายถึงสิ่งที่แฝงอยู่ในมนุษย์ สัตว์ สถานที่ ต้นไม้ หรือสิ่งของต่าง ๆ ซึ่งมีชีวิตความเป็นอยู่ หรือคุณสมบัติเหนือกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ

สิ่งที่เกี่ยวข้องกับประเด็น

โคร เบอ ไร อัง ทฤษฏี ของ มา ลิน โน ส์ สกี เกี่ยวกับความเชื่อของมนุษย์ในอำนาจ และสิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติว่า ความเชื่อถือในอำนาจเวทมนต์และสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติของมนุษย์

เป็นการตอบสนองของความกังวล เมื่อมนุษย์รู้สึกว่าไม่มีความมั่นคง การแสดงพฤติกรรม
ความความเชื่อจะเกิดขึ้นในขณะที่มีมนุษย์มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นหรือเหตุการณ์นั้น เป็นเหตุ
ให้ไม่แน่ใจในสิ่งนั้นหรือเหตุการณ์นั้น ๆ ตลอดจนไม่มีอำนาจที่จะแก้ปัญหาหรือฝ่าฟัน
อุปสรรคนั้นได้ เมื่ออยู่ในสภาพเช่นนี้ มนุษย์จะรู้สึกไม่มั่นคงและไม่ปลอดภัย ดังนั้นจึงจำเป็นต้อง
อยู่เองที่มนุษย์จะมองหาเครื่องยึดเหนี่ยว อาจจะ เป็นทางเวทมนตร์คาถาหรือการ เช่นสรวง
บวงพาลีสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยว เพื่อเป็นกำลังใจที่
จะแก้ปัญหาและเอาชนะอุปสรรคนั้น ๆ เมื่อได้ทำเช่นนั้นแล้วได้รับผลสำเร็จ จึงเชื่อต่อไปว่า
สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติมีอำนาจบันดาลให้พบความสำเร็จเมื่อคนเช่นสรวง เอาอก
เอาใจ และมีอำนาจบันดาลให้มนุษย์ประสบเคราะห์กรรมได้ถ้าขัดแย้ง จะเห็นว่าการเชื่อ
ก็มีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของมนุษย์ มนุษย์จะมีพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อถือ
มากน้อยเท่าไรขึ้นอยู่กับระดับความรู้สึกไม่มั่นคงทางอารมณ์ที่มีอยู่ การที่จะแสดงพฤติกรรมตาม
ความเชื่อโดยวิธีใด หรือท้าวักใดนั้นขึ้นอยู่กับความคิดของมนุษย์ว่าสิ่งใดเหมาะสมในขณะที่ยัง
เผชิญกับเหตุการณ์รุนแรงโดยกระทันหัน ความเชื่อถือในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ไม่
จำเป็นจะต้องเกิดขึ้นกับผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ด้วยความยากลำบาก แม้แต่ในเขตเหนือของอเมริกา
ริมฝั่งแปซิฟิก ซึ่งมีอาหารอุดมสมบูรณ์ อากาศดี แต่กระนั้นคนที่อาศัยอยู่ตามแถบนี้ก็มักมีพิธีกรรมที่
เกี่ยวกับความเชื่อถือในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติอยู่มาก -

ถ้าจะพิจารณาเรื่องการแสดงความเชื่อถือในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติไปใน
ด้านของจิตวิทยาทั่วไป ก็กล่าวได้ว่า ขณะที่มนุษย์ไม่มีความมั่นใจและมั่นคงในการดำรง
ชีวิต ตลอดจนคิดว่าในขณะนั้นตัวไม่มีความสบายและสมบูรณ์อย่างรุนแรง ก็จะมีแนวโน้ม
เอียงที่หันเข้าหาสิ่งที่ยึดเหนี่ยวว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่จะช่วยคนได้ ทั้งนี้เพื่อหาความ
มั่นคงและปลอดภัยในการดำรงชีวิต

✕ ความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ก็ถูกถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่น
อีกรุ่นหนึ่ง ในเด็กเล็ก ๆ ซึ่งมีประสบการณ์และความรู้ที่จะคิดหาเหตุผลน้อย จะได้รับอิทธิพล
เกี่ยวกับความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติได้ง่าย จากคำบอกเล่า การสั่งสอน

และการรับรู้ เพราะ "เด็กเล็กมีความโน้มเอียงที่จะแสดงอารมณ์กลัวตามคนที่โตกว่าเป็น
ธรรมชาติ เพราะเป็นการช่วยทำให้เกิดความมั่นใจและเป็นการง่ายกว่าที่จะคิดเอง ดังนั้น
เมื่อเด็กเกิดไม่มั่นใจในการตัดสินใจของตนเอง จึงตัดสินใจทำตามคำบอกของคนโตกว่าไว้
ก่อน โดยเฉพาะเด็กที่มีเขววันกว่ามักจะมี ความโน้มเอียงที่จะเชื่อตามผู้ใหญ่กว่า" ^๒

"แม้จะทราบว่า ความเชื่อ อารมณ์และทัศนคติมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การ
แสดงออกทางพฤติกรรมของมนุษย์อย่างมีนัยสำคัญ แต่กระนั้นการที่จะทราบให้ต้องแท้
ลงไปว่ามีอิทธิพลของสิ่งไหนเหนือกว่าสิ่งไหนนั้นยากที่จะทำได้ ทั้งนี้ เพราะเรื่อง
ต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วเป็นเรื่องที่ซับซ้อนจากกาลหนึ่งไปยังอีกกาลหนึ่ง จากบุคคล
รุ่นหนึ่งไปยังบุคคลอีกรุ่นหนึ่ง ตลอดจนเป็นเรื่องที่ไม่มีตัวคนที่จะได้เห็นได้ จึงเป็นการ
ยากที่จะนำออกมาวัดให้เห็นว่าสิ่งไหนสำคัญยิ่งหมอนกว่ากัน แต่อย่างไรก็ตาม
ก็ยังแสดงให้เห็นว่าความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจกลับเหนือธรรมชาติ เป็นผลสะท้อน
ที่ก่อให้เกิดอิทธิพลต่อมนุษย์ทั้งในด้านความนึกคิด การกระทำ ตลอดจนการใช้ภาษา
ให้เป็นไปในรูปใดรูปหนึ่งก็ไต่ทางอ้อม" ^๓

"ความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจกลับเหนือธรรมชาติเป็นการที่มนุษย์แสดงความเชื่อถือ
ในวัตถุใดวัตถุหนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยที่ตนเองก็มองไม่เห็นอย่างแท้จริง แต่ถึงกระนั้น
ก็ก็ยังแสดงความเชื่ออย่างสนิทใจโดยปราศจากอระแวงสงสัยใด ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้น จึงมี
ความแตกต่างกันไปจากวัฒนธรรมหนึ่งไปยังอีกวัฒนธรรมหนึ่ง" ^๔

^๒ Guilford, J.P., General Psychology, p. 453 .

^๓ Zubek, John P., and Solberg P.A., Human Development, p. 396

^๔ Titiev, Mischa, The Science of Man, p. 396 .

ความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติกับความเชื่อทางศาสนามักจะรวมกันอยู่ มากที่จะแยกออกจากกันได้ เฮอรัลด์ ใต้อ่างถึงการค้นคว้าของแบรนส์^๕ (๑๘๘๓) ได้สอบถามเด็กอเมริกัน จำนวน ๑,๐๐๐ คน เกี่ยวกับความเชื่อในศาสนาของเด็กซึ่งมีระดับอายุต่าง ๆ กัน ผลปรากฏว่า ศาสนาที่เด็กเล็ก ๆ เชื่อมักมาในรูปของพระเจ้า นรก สวรรค์ นางฟ้า นิสาว ..... ฯลฯ เพราะเด็กพวกนี้ได้รับความรู้จากนิทานที่ผู้อื่นเล่าให้ฟัง แต่เด็กเหล่านี้ไม่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าตัวตนของพระเจ้านั้นมีรูปพรรณสัณฐานอย่างไร

นอกจากนี้ เฮอรัลด์ ยังใต้อ่างถึงผลของการค้นคว้าของ ฮาร์ม^๖ (๑๘๘๘) ซึ่งได้ทดลองกับเด็กอเมริกันหลายชั้นในระดับอายุต่าง ๆ กัน โดยให้เด็กวาดรูปและเขียนคำอธิบายประกอบเกี่ยวกับพระเจ้าลงในกระดาษ ปรากฏผลโดยสรุปว่า ความเชื่อทางศาสนาอาจแบ่งเป็นระดับต่าง ๆ ดังนี้ :-

๕ ระดับที่หนึ่ง เป็นระดับเทพนิยาย ราวอายุสามถึงหกปี ในระยะนี้เด็กวาดภาพของพระเจ้า จากเทพนิยายที่เด็กเคยได้ฟังหรือได้เห็นในหนังสือเทพนิยายต่าง ๆ เป็นรูปที่น่า เกรงขามและน่ารำคาญ

ระดับที่สอง เป็นระยะที่เด็กเชื่อในสิ่งที่จริง ใต้อ่างเด็กในชั้นประถมเป็นระยะที่ เชื่อจากคำสั่งสอน ภาพที่เด็กเขียนเปลี่ยนจากภาพในเทพนิยาย เป็นภาพที่เหมือนมนุษย์มากขึ้น แต่พระเจ้ายังคงมีอำนาจเหนือมนุษย์ และมนุษย์จะติดต่อกับพระเจ้าได้ก็โดยอาศัยนักบวช

ระดับที่สาม เป็นระยะหนุ่มสาว รูปที่วาดเป็นรูปที่ซับซ้อน มีทั้งความเชื่อที่ค้างมาจากระยะที่หนึ่งยังเป็นเด็กและมีทั้งความเชื่อใหม่ ซึ่งแบ่งได้เป็นสามระยะ ดังนี้

- ก. มีจินตนาการเกี่ยวกับพระเจ้า เช่นเดียวกับจินตนาการของคนทั่วไปในวัฒนธรรมของตน
- ข. ให้คำอธิบายเกี่ยวกับการกระทำของพระเจ้า โดยถือการกระทำของนักบวชที่ตนได้ประสบเห็นมาเป็นเกณฑ์
- ค. มีความเชื่อในศาสนาคล้ายตามเพื่อนและคนอื่นที่อยู่ในชุมชนเดียวกัน

^๕ Harlock, Elizabeth B, Child Development, p. 474 .

^๖ Ibid. pp. 476 - 478 .

✓ ๗

โททิฟ มีสคา โคอ้างถึงแวน เจนเนพ^{๗)} ได้สังเกตพฤติกรรมและการดำเนิน
ชีวิตของมนุษย์ในสมัยโบราณ ได้ให้ความเห็นว่า ความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือ
ธรรมชาติตลอดจนการปฏิบัติคนคือสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ เป็นพิธีการที่แยกออก
จากพิธีกรรมทางศาสนาไคยาก การกระทำพิธีต่าง ๆ ก็เพื่อจะเอาใจสิ่งที่มีอำนาจลึกลับ
เหนือธรรมชาติ เพราะเชื่อว่าคนจะไต่ผลตอบสนองไปในทางดี เช่น ช่วยให้อัจฉริยะที่ตนทำ
ได้รับผลสำเร็จหรือมิฉะนั้นก็มีผลดีขึ้น แต่โดยมากมนุษย์จะขอความช่วยเหลือจากสิ่งที่มีอำนาจ
ลึกลับเหนือธรรมชาติในขณะที่ตนตกอยู่ในสถานการณ์อันวิกฤติ โดยมากมักเป็นพิธีการเกี่ยว
กับการดำรงชีวิต เช่น พิธีการเกี่ยวกับการเกิด การเปลี่ยนวัย การแต่งงาน การตาย ... ฯลฯ
ทั้งนี้ เพื่อที่จะเอาใจสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ เพื่อให้ช่วยให้วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปเป็น
ไปด้วยความราบรื่นและปลอดภัย

× เกี่ยวกับความเชื่อของมนุษย์ในอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ในคา^{๘)} ได้ให้คำ
อธิบายไปในทางด้านจิตวิทยาว่า ความเชื่อในอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติก็คือ ความเชื่อใน
ศาสนาผี เป็นเรื่องที่มีมนุษย์มีความยึดถือในสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือวัตถุใดวัตถุหนึ่ง เพื่อให้เป็น
กำลังใจที่จะคลายความกังวล เครียดที่ตนมีอยู่ นอกจากนี้ยังได้เขียนเล่าถึงการนับถือศาสนาพุทธ
ของคนในประเทศไทยว่า คนไทยมีความยึดมั่นในศาสนา ขณะที่คนไทยรู้สึกว่าจะไม่ปลอดภัย
และมั่นคงในการดำรงชีวิตอยู่ วิธีแก้หนทางสุดท้ายก็จะหันเข้าพึ่งทางศาสนาและสิ่งที่มีอำนาจ
ลึกลับเหนือธรรมชาติ × ในคา ได้เขียนเกี่ยวกับศาสนพระภูมิว่า ความความรู้สึกของในคา เห็นว่า
คนไทยนับถือศาสดพระภูมิมาก เกือบทุกบ้านจะจัดตั้งศาลพระภูมิไว้ในสนามบ้าน ศาลพระภูมิ
ได้รับการตกแต่งด้วยผ้า ปัดทอง มีดอกไม้ธูปเทียนบูชา ในโอกาสสำคัญบางโอกาสอาจมี
เครื่องเซ่นสังเวยด้วย เพื่อเป็นการเอาอกเอาใจพระภูมิซึ่งตนคิดว่าอยู่ในศาลนั้น

^{๗)} Titiev, Mischa, The Science of Man, pp. 401 - 402 .

^{๘)} Nida, Eugène A, Customs and Culture, p. 163 .

ในหนังสือเรื่องประเทศไทย ในชุด Country Survey Series ซึ่งได้จัดทำ โดยคณะ Human Relation Area Files *๐ ได้กล่าวถึงการค้นคว้าและการศึกษา เรื่องความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติตามความเชื่อของคนไทยว่า คนไทยทั่วไป ถือว่ามนุษย์ไทยทั่ว ๆ ไปแบ่งออกเป็น ๓ ภาค คือ

กาย ซึ่งเป็นภาคที่เกิดไตและกายไต ส่วนจะเกิดไปที่ไหนอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับ ผลแห่งกรรมที่ไต่ทำไว้นั้น

ขวัญ ซึ่งเป็นภาคที่จะอยู่ในหรือนอกร่างกายก็ไต ถ้าขวัญอยู่ในกาย ทำหน้าที่ เหมือนวิญญาณ ทำให้มีชีวิตอยู่ได้ สุขภาพดี สมบูรณ์ที่สุด แต่ถ้าขวัญออกจากกายไปและขวัญ ใ้รับอันตราย บุคคลนั้นจะเจ็บหรือตาย ขวัญเป็นสิ่งสำคัญที่คนไทยชอบไว้บ่อย เช่นคนที่ตกใจ ง่ายก็เรียกว่าคนขวัญอ่อน ของกำนัลก็เรียกว่าของขวัญ ..... เวลาจับไร้ ก็ทำพิธีเรียกขวัญ หรือผูกขวัญ ..... ฯลฯ ขวัญที่ท่องเที่ยวในโลกเรียกว่า ยี่

วิญญาณ เป็นภาคที่จะเวียนว่ายตายเกิดได้

ความเชื่อของคนไทยมักจะแยกไม่ออกจากพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์ โดยมาก คนไทยถือว่าการจะมีชีวิตอยู่ในโลกหน้าอย่างไร ขึ้นอยู่กับผลแห่งกรรมที่ตนได้สร้างสมไว้ คนที่เกิดในที่สุขสบายมีอำนาจร่ำรวยก็ ก็เพราะผลแห่งกรรมที่เขาได้สร้างสมไว้ อาจจะไม่ เกิดเป็น เทวดา ยี่ร้าย ขึ้นสวรรค์หรือตกนรก หรือจะอยู่ในโลกมนุษย์ อาจจะถูกจากการ กายที่ประหลาด ๆ หรือทำศทไม่ถูกต้องก็จะมีเกิดอย่างประหลาด อาจจะเป็นยี่ หรือเกิดในที่ใด ๆ ก็ได้

ยี่ คือวิญญาณของมนุษย์ที่ตายแล้ว อาจจะเป็นวิญญาณของคนเป็นที่ท่องเที่ยวไป อาจจะเป็นพระภูมิเจ้าที่ที่มีหน้าที่ดูแลปกป้องรักษาคนในบ้าน เจ้าของบ้านจะเอาออกเอาใจ โดยการ เอาดอกไม้ ชูปเทียน ไปไหว้ และเซ่นสรวงด้วยอาหาร ให้รักษาคคนในบ้าน หรือมีดะนั้น ก็อ่อนวอนให้ช่วยคุ้มครองผู้ที่มาพักชั่วคราวในบ้าน ถ้าหากมีการเจ็บไข้ได้ป่วย เกิดเหตุฉุกเฉิน ขึ้นในบ้าน เจ้าของบ้านก็จะไปขอความช่วยเหลืออ่อนวอนเป็นพิเศษ หรือถ้าจะไปไหนก็จะขอให้ คุ้มครองให้ปลอดภัย

*๐ Fitzsimmons, T. (editor,) Thailand, pp. 94 - 114 .

ผี ที่ท่องเที่ยวไป อาจจะอาศัยอยู่ในป่า เป็นผีป่า อยู่ตามต้นไม้ ภูเขา ความ
 เลือดสวนไร่นา เป็นผีปอบ เป็นค้างคาวหรือสัตว์ที่คุกเลือดมนุษย์ วิญญาณที่หมอผีเรียกไว้
 วิญญาณที่มนุษย์เคารพบูชา อยู่ตามศาลเจ้าบาง ที่บูชาบาง วิญญาณของเจ้านายที่ตายไปแล้ว
 บาง ผีป่า ผีกระสือ วิญญาณเหล่านี้คนจะพากันไปถอนวอนเซ่นสรวง เมื่อคนพบเคราะห์กรรม
 เป็นการโทษคนโทษโชคที่พ้นจากความหายนะ มีการเสี่ยงทายค่อนหาวิญญาณศาลจนมีการ
 เซ่นสรวงขวบทผี มีการเซ่นวิญญาณ เช่น คามนาก็เช่นแม่โพสพ โคยตัว ๆ ไปแล้ว
 ผีของคนตาย มักจะก่อให้เกิดเหตุร้ายต่าง ๆ ทั้งนั้น นอกจากผีที่เป็นผีเจ้านายเท่านั้นที่มี
 ความศักดิ์สิทธิ์ ใครถอนวอนขออะไรก็มักจะไล่สมความปรารถนา

ความความคิดเกี่ยวกับศาสนาในประเทศไทย เฮอร์ยัง * กล่าวไว้ว่า คนไทยมี
 ความเชื่อก็งเดิมเกี่ยวกับการปฏิบัติของพวกวิญญาณ มีทุก ๆ สถานการณ์ของชีวิต เช่น พิธี
 เกี่ยวกับการเกิด การตาย ตลอดจนพิธีเกี่ยวกับการดำรงชีวิตอยู่ เฮอร์ยัง ยังได้กล่าวอีกว่า
 วิญญาณหรือผีเป็นสิ่งที่ทุกคนจะกลัวใจ วิญญาณมีรูปต่าง ๆ กัน เช่นผีของคนตาย วิญญาณ
 ของคนธรรมดาที่ท่องเที่ยวไป แต่โดยปกติแล้ว ถ้าพูดถึงวิญญาณ จะต้องเข้าใจว่าวิญญาณ
 โดยทั่วไปไม่มีความชั่วร้าย ดังนั้น จึงต้องมีการเอาอกเอาใจ ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องวิญญาณ
 ถึงแม้ว่าจะหมดไปมากแล้ว แต่กระนั้นก็ยังมีการเล่าสู่กันฟังถึงเรื่องความเชื่อในวิญญาณต่อ ๆ
 กันมา และยังมียลของความเชื่อเก่าแสดงให้เห็นอยู่ เช่น เด็กเล็ก ๆ จะคงผูกตะกรุดที่พระ
 หรือหมอผีเขียนเป็นภาษาบาลีใส่ไว้ เพื่อให้คนที่เห็นเกิดเมตตารักใคร่และป้องกันอันตราย
 ที่จะได้รับจากวิญญาณ ขนาด ใจของประเทศไทยมักจะชวนเครื่องรางที่ทำด้วยงาช้างเสียม
 ก้วยตะกั่ว หวาย หรือเชือก เพื่อป้องกันอันตรายจากวิญญาณเช่นกัน นอกจากการกระทำ
 ดังกล่าว ยังมีกรรมกรรมที่ ซึ่งพระหรือหมอผีเป็นผู้ทำ โดยการสวดมนต์เป็นภาษาบาลีสง
 ในน้ำขรรหมก การรทมนต์ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิญญาณ ถึงแม้สมเด็จพระสังฆนายกโคหาม
 การทำพิธีเกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องผีก็ตาม แต่กระนั้นพระตามชนบทก็ยังคงทำพิธีนี้อยู่ แม
 พระที่คิดที่จะบวชอยู่ตลอดชีวิต พยายามขจัดความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องผีและวิญญาณให้หมดไป
 แต่ก็ทำให้คนเล็กเชื่อใจเป็นผลสำเร็จส่วนน้อย

* De Young, John E., Village Life in Modern Thailand, pp.

คอตแมน ^{๑๒} ได้ศึกษาถึงความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับของคนไทยที่บางซวคไว้ โดยละเอียด โดยการเข้าถึงการเชื่อในลัทธิวิญญาณและจำแนกวิญญาณออกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น วิญญาณของผีปู่ย่าตายาย วิญญาณผีตายโหง (ผู้ที่เกิดตายอย่างกะทันหัน) วิญญาณ ผีตายทองกลม ก็จัดว่าเป็นผีตายโหง วิญญาณเหล่านี้อาศัยอยู่ตามที่ต่าง ๆ มีอำนาจอำนาจภาพ หลายประการ

✓ เฮอร์บิง ^{๑๓} ยังได้กล่าวถึงตำนานการดำรงชีวิตที่ข้องเกี่ยวกับศาสนาและพิธี บางประการที่เกี่ยวกับศาสนาและพิธีการที่เกี่ยวกับความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติไว้อย่าง เช่น การแต่งงานก็ต้องมีพิธีไหว้ผีปู่ย่าตายาย การมัดเส้าเอก การ ขึ้นบ้านใหม่ ตลอดจนการเวียนเทียนสื่อกับองค์พระในวันพฤหัสบดีแรกของขึ้นเดือน มิถุนายน ในขณะเดียวกัน ถิ่นในผลแห่งกรรม โดยนึกไปในคำของบุญอำนาจใดกระทำ ความดี และบาปในคำของการกระทำชั่ว การทำดีบางชนิดก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา เช่น การบวช การตักบาตร นอกจากนี้ ยังมีการเชื่อวิญญาณไปในคำอำนาจต่าง ๆ เช่น การเรียกวิญญาณให้เข้าทรง เพื่อรักษาโรคภัยและขอร่างวิไลลือกเทอริ

---

^{๑๒} Kaufman, Howard Keva, Bangkhuad p. 206 .
^{๑๓} De Young, John E., op. cit., pp. 183 - 184 .

บทที่ ๒

วิธีดำเนินการ

การเลือกแหล่งข้อมูล

การค้นคว้าเรื่องสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ผู้ค้นคว้าได้ค้นคว้ากับเด็ก
ชั้นประถมปีที่สามของโรงเรียนประถมสาธิตวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จังหวัดธนบุรี
 มีจำนวน ๒๖ คน เป็นชาย ๑๓ คน หญิง ๑๓ คน เด็กเหล่านี้มีอายุตั้งแต่ ๘ - ๙ ปี
 เด็กกลุ่มตัวอย่างนี้ มาจากครอบครัวซึ่งมีฐานะสังคมเศรษฐกิจต่าง ๆ กัน

การเลือกเด็กชายหญิงจำนวน ๒๖ คนนี้ ผู้ค้นคว้าได้กระทำโดยเลือกจากกลุ่ม
 ตัวอย่างทั้งหมด ๔๒ คน ในกลุ่มตัวอย่างนี้มีเด็กหญิง ๑๓ คน ส่วนเด็กชายมี ๒๙ คน ผู้เขียน
 ได้เลือกมาเพียงหนึ่งในสาม โดยใช้วิธีเลือกดังนี้

ผู้ค้นคว้าเขียนเลข หนึ่ง สอง สาม ใต้ลงในกระดาษสามกระดาษ ผู้เขียนหยิบกระดาษขึ้นมา
 หนึ่งกระดาษ เลขกระดาษที่ใ้มาในกระดาษแรก ถือว่าเป็นตัวแทนคนแรกในสามคน ส่วนคนที่ ๑ ไป
 ใ้รับวงด้วยเลขสาม ทำเช่นนี้คือ ๆ ไปจนครบ ๑๓ คน ถือว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างของเด็กชาย

อุปกรณ์การค้นคว้า

อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้าครั้งนี้ มีดังนี้ คือ

๑. แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยข้อสอบถามเกี่ยวกับความเชื่อของเด็กในสิ่งที่มี
 อำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ในเวลาและสถานที่ต่าง ๆ กัน ๘ ข้อสอบถาม (ดูภาคผนวก
 .ป. หน้า ๕๕)

ก่อนที่จะนำแบบสอบถามนี้ไปใช้ในการค้นคว้า ผู้เขียนได้ลองใช้แบบสอบถามนี้
 กับนักเรียนชายหญิงในชั้นประถมปีที่สามของโรงเรียนอื่นในจังหวัดพระนครและธนบุรีสี่แห่ง
 เพื่อตรวจสอบความถ้อยคำที่ใช้ในข้อสอบถามนั้นเด็กเข้าใจหรือไม่ แล้วได้นำมาแก้ไขปรับปรุง
 ถึงสามครั้ง เมื่อเห็นว่าเด็กเข้าใจถ้อยคำแล้ว จึงได้ทดลองใช้แบบสอบถามนี้กับนักเรียน
ชายหญิงในชั้นประถมปีที่สาม โรงเรียนประถมสาธิตวิทยาลัยครูสวนสุนันทาคุฉิกทีหนึ่ง เพื่อ

ให้แน่ใจยิ่งขึ้นว่า แบบสอบถามนี้จะใจัดกับนักเรียนประณมปีที่สามของวิทยาลัยบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา เพราะ :-

๑. วิทยาลัยครูทั้งสองสถานนี้ เป็นวิทยาลัยที่จัดสอนในระดับประถมศึกษา
รายละเอียดต่างๆ ของวิทยาลัยครูทั้งสองสถานนี้จะ เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรที่
วิธีสอนที่ค ฤทธิของอาจารย์สอนที่ มีลักษณะคล้ายคลึงกันมาก

๒. เด็กที่เรียนอยู่ในประณมสาริวิทยาลัยครูทั้งสองสถานนี้ มาจากฐานะ
สังคมเศรษฐกิจคล้ายกันมาก

๓. แบบสัมภาษณ์ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม ๑๐ ข้อ ให้ประกอบด้วยที่จะพิจารณา
คำตอบที่เด็กกรอกในแบบสอบถามให้ถึถวนยิ่งขึ้น เพื่อยุเขียนจะไม่มีโอกาสชักถามเหตุผล
จากเด็ก ถึงขอไถ่

๑. สิ่งค่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติเหล่านั้น มีอำนาจและอาณาภ
อย่างไร ?

๒. เด็กได้เรียน หรือได้รับรู้เกี่ยวกับสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติค่าง ๆ
มาจากไหน ?

๓. เมื่อเด็กต้องการขอให้สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติช่วย เกิดอภ
ทวิประการค่าง ๆ นั้น เกิดประพตติหรือปภิติคณอวไร ?

๔. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ที่เด็กเคยเชื่อมาครั้งหนึ่ง แต่ในปัจจุบัน
เด็กเชื่อแล้วมิอะไรบ้าง ?

๕. เหตุไร เด็กจึงเลิกเชื่อถือในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เคยเชื่อ
มาแล้ว ?

วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล

รายงานตั้งที่เขียนให้หาความรู้จักกับเด็กนักเรียนพอสมควร สร้างบรรยากาศของ
ความเป็นกันเอง และอธิบายจุดประสงค์ของผู้เขียนให้นักเรียนทราบแล้ว ผู้เขียนจึงแจก
กระดาษแบบสอบถาม พร้อมกับคืนสอให้กับเด็กนักเรียนคนละรูป ให้เด็กนักเรียนเขียนชื่อ

โรงเรียน ชั้น เทศ อายู วัน เกียน พ.ศ. ลงในช่องว่างบน
 กระดาษทดสอบ ต่อจากนั้น ก็อ่านข้อสอบถามข้อที่หนึ่ง ให้เด็กนักเรียนฟังหนึ่งจบ แล้วให้
 นักเรียนตอบคำถามลงในช่องว่างที่เว้นไว้ ขณะที่นักเรียนตอบคำถาม ผู้เขียนเดินตรวจดู
 ว่านักเรียนเข้าใจคำสั่งที่แจ่มหรือไม่ เมื่อเห็นว่าเด็กนักเรียนเข้าใจดีแล้ว จึงอ่านข้อ
 สอบถามทุกข้อให้เด็กนักเรียนฟังจนจบแล้ว ให้เด็กนักเรียนเขียนคำตอบคำถามเหล่านั้น
 เพราะการที่จะอ่านให้ฟังและให้เด็กนักเรียนตอบทีละข้อ จะทำให้เด็กเบื่อ เนื่องจากเด็ก
 นักเรียนบางคนเขียนหนังสือเร็ว เด็กนักเรียนบางคนเขียนช้า เด็กนักเรียนบางคนตอบยาว
 เด็กนักเรียนบางคนตอบสั้น ทำให้เด็กนักเรียนที่ค่อนข้างรอบคอบเหนื่อย เด็กนักเรียนที่ตอบคำถาม
 เสรีเร็ว จะได้รับคำขอร้องให้อ่านทานอีกครั้งแล้วจึงส่งคืน

เวลาที่ผู้เขียนให้เด็กตอบข้อทดสอบไม่ได้จำกัด จากผลการสังเกต ปรากฏว่า
 เด็กนักเรียนใช้เวลาอยู่ในระหว่างความเวลา ๕๐ นาที ถึง ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที หลังจาก
 การให้เด็กกรอกแบบสอบถามแล้วประมาณหนึ่งสัปดาห์ จึงทำการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนเป็น
 รายบุคคล เด็กนักเรียนแต่ละคนใช้เวลาตอบข้อสัมภาษณ์ไม่เท่ากัน ถัดเฉลี่ยประมาณคนละ
 ๔๕ นาที โดยแบ่งเป็น ๒ ระยะ ๆ ละ ๒๐ นาที และมีการพักระหว่างระยะแรก กับระยะ
 ที่สองพอประมาณ

การจัดกระทำกับข้อมูล

เพื่อสะดวกแก่การค้นคว้า ผู้เขียนได้จัดกระทำกับข้อมูล ดังต่อไปนี้

- ✓ ๑. จำแนกคำตอบของเด็กนักเรียนออกเป็นสองพวก คือ คำตอบของเด็กนักเรียน
หญิง และคำตอบของเด็กนักเรียนชาย
- ✓ ๒. จำแนกคำตอบแต่ละข้อของเด็กนักเรียนทั้งสองพวกดังกล่าวแล้ว ออกเป็น
ประเภทต่าง ๆ ตามเวลา และสถานที่
๓. หาอัตราส่วนร้อยละของคำตอบแต่ละประเภทของแต่ละพวกของคำตอบ
๔. ตรวจสอบความคำตอบของเด็กนักเรียนชายและเด็กนักเรียนหญิง แยกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ โดยวิธี คายแอสควาร์

การวิเคราะห์ข้อมูลและการค้นคว้า

คำคมข้อต่อถามทุกข้อที่นักเรียนตอบในเรื่องความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ได้จัดแบ่งออกเป็นเจ็ดประเภท ดังนี้ คือ

๑. สิ่งที่เกิดเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติต่าง ๆ ได้แก่
  - ก. เคนไม้ เช่น
    - เคนโพธิ์ เคนตะเคียน เคนกล้วยตานี เคนโป๊ยเซียน ..... ฯลฯ
  - ข. ลีลาว เช่น
    - งูเจ้าที่เจ้าทาง แมวดำ นกแดง ..... ฯลฯ
  - ค. สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ เช่น
    - วิญญาณของบรรพบุรุษ ยมเทวาส ผี เทวดา ..... ฯลฯ
  - ง. ศาสนา เช่น
    - พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ..... ฯลฯ
  - จ. สถานที่ เช่น
    - ศาลพระภูมิ จอมปลวก วัด บ้านโบราณ ..... ฯลฯ
  - ฉ. ของสิ่ง เช่น
    - สายสิญจน์ วัชยม ฝ้ายนาค หมอผี ..... ฯลฯ
  - ช. ผู้มีอำนาจ เช่น
    - พ่อแม ครู ..... ฯลฯ
๒. อานุภาพและอำนาจของสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ
  - ก. ช่วยให้ได้รับความปลอดภัยและได้รับสิ่งใดสมควรปรารถนา เช่น
    - รำรวย ขยันเป็นสุข ..... ฯลฯ
  - ข. ลงโทษให้ได้รับความทุกข์ เช่น
    - ขาดเงิน เจ็บป่วย หลอกหลอน ..... ฯลฯ

๓. การเรียนรู้และการรับรู้ที่เด็กได้รับเกี่ยวกับสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ

- ก. ประสพการณ์ เช่น
ทำคามณ์ใหญ่ ทำคามประเพณี ..... ฯลฯ
- ข. ใ้รับคำบอกเล่า เช่น
พ่อแม่ ครู เพื่อน
- ค. จากนวดสื่อสาขารณะ เช่น
หนังสือ ภาซบนต์ โทรทัศน์ ..... ฯลฯ

๔. วิธีที่เด็กประพฤติและปฏิบัติตนเมื่อเด็กต้องการขอให้สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติช่วยเหลือตน

- ก. เขาอกเอาใจและขอโทษ เช่น
ไหว้ เช่น ทำบุญตักบาตร ..... ฯลฯ
- ข. ไม่อวงเกิน เช่น
ไม่ไปเล่น ไม่ออกจากบ้าน ..... ฯลฯ
- ค. ป้องกัน เช่น
คล้องพระ บูชาสายสิญจัน ..... ฯลฯ

๕. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เด็กเคยเชื่อมาก่อน แต่ปัจจุบันนี้เด็กเลิกเชื่อแล้ว ได้แก่

- ก. คนไม้ เช่น
คนสน คนมะพร้าว คนนาค ..... ฯลฯ
- ข. สัตว์ เช่น
นก งู ..... ฯลฯ
- ค. สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ เช่น
ผี ยักษ์ คนเข้าทรง ..... ฯลฯ
- ง. ของสิ่ง เช่น
ลูกกรอก นางกวัก กุมารทอง ..... ฯลฯ

๖. เหตุที่ทำให้เด็กเล็กเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ

ก. จากประสบการณ์ เช่น

ไปเขาไปทุ่งจนดูด้วยตนเอง เห็นการกระทำของคนอื่น ..... ฯลฯ

ข. ใ้รับคำบอกเล่า เช่น

คำบอกเล่าของครู พ่อแม่ เพื่อน ..... ฯลฯ

ค. จากวัสดุสื่อสารภาวะ เช่น

ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ..... ฯลฯ

แบบทดสอบที่ผู้เขียนนำมาใช้ทดสอบในครั้งนี้ แม้จะมีเจ็ททดสอบก็ตาม แต่ขอทดสอบแรกเป็นข้อทดสอบที่ไม่ใ้ให้นำมาวิจัย เป็นใ้ใช้สำหรับเตรียมใ้เด็กใ้เข้าใจคำถาม และวิธีที่ใ้จะตอบคำถามในข้อทดสอบ

ตาราง ๑ สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เด็กเชื่อ ในขณะที่ยู่บ้าน ในเวลากลางวัน แจกแจงเป็นลัทธิส่วนย่อย

สิ่งใ้เด็กเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. คนไม้	๕	๑๑.๓๖	๖	๕.๘๕	๑๑	๑๐.๕๕
๒. สัตว์	๕	๕.๐๕	๑	๑.๖๕	๕	๕.๓๖
๓. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	๑๖	๓๖.๓๖	๒๔	๓๕.๓๕	๔๐	๓๘.๕๐
๔. คำสาป	๔	๑๔.๑๔	๑๐	๑๖.๓๕	๑๔	๑๓.๑๕
๕. สถานที	๓	๖.๘๒	๔	๑๓.๑๒	๗	๖.๕๕
๖. ของขลัง	๖	๑๓.๖๕	๔	๑๕.๓๕	๑๐	๑๕.๒๕
๗. บู๊อำนาจ	๒	๕.๕๕	๓	๕.๕๒	๕	๕.๓๖
รวม	๕๕	๑๐๐.๐๐	๖๑	๑๐๐.๐๐	๑๐๕	๑๐๐.๐๐

ค่าเฉลี่ย = ๕.๘๖๔๓

ค่าเฉลี่ย (.๐๕,๖) = ๑๒.๕๕๒ .∴ ไม่นับสำคัญ

ดูภาคผนวก ง หน้า ๕๕.

จากผลของการวิจัยและจากผลของการสัมภาษณ์ปรากฏว่า ถ้าจะพิจารณาถึงความเชื่อของเด็กชายและ เด็กหญิงต่อสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ถ้าจะเรียงลำดับจากความเชื่อที่เด็กเชื่อมากที่สุดไปหาสิ่งที่เด็กเชื่อ น้อยที่สุด จะมีความโน้มเอียงเป็นอย่างเดียวกันทั้งนี้คือ สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ศาสนา ของคลัง ต้นไม้ สัตว์ สถานที่และผู้มีอำนาจ

ถ้าจะพิจารณาถึงความเชื่อและเหตุผล ปรากฏว่าเด็กเชื่อในสิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่สุด ซึ่งได้แก่ ผี และวิญญาณของบรรพบุรุษ ทั้งนี้เพราะว่าคนไทยเชื่อในลัทธิวิญญาณ ตลอดจนมีความเชื่อว่า วิญญาณมีอำนาจและอำนาจภาพที่จะลงโทษ หรือบันดาลโทษให้กับผู้ที่ผิดชีวิตอยู่ได้

ศาสนา เป็นสิ่งที่เด็กเชื่อเป็นอันดับที่สอง และเกือบจะไม่มี ความแตกต่างกันทั้งเด็กชายและเด็กหญิง จากผลการค้นคว้าและจากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า ทางครอบครัวของเด็กมักประกอบพิธีกรรมทางศาสนาซึ่งเป็นการกระทำที่ผสมกับความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติอยู่มาก

ของคลัง ที่เด็กเชื่อได้แก่พวก ตะกรุด สิ่ง que เด็กเชื่อมากที่สุดในประเภทของคลัง คือ วัตถุโบราณ ซึ่งถือว่าเป็นของปู่ย่าตายาย ความเชื่อนี้สัมพันธ์กับลัทธิวิญญาณจนแยกไม่ออก เพราะคนไทยเชื่อว่าวิญญาณของปู่ย่าตายายเป็นสิ่งที่สิงเกาะพวย่างยิ่ง ดังนั้น เมื่อวัตถุใดเป็นของปู่ย่าตายาย หรือบรรพบุรุษ ก็จะทำให้ความเคารพ ซึ่งมักจะเก็บไว้ในห้องพิเศษห้องใดห้องหนึ่งในบ้าน หรืออาจจะรวมอยู่กับห้องพระก็ได้ ตลอดจนมีการห้ามจับต้อง

ต้นไม้ และสถานที่ เด็กเชื่อเท่ากัน และจัดว่าเป็นความเชื่อที่มีความดี โนมเอียงไปในทางที่น้อย ต้นไม้ได้แก่คนตะเคียน สถานที่ได้แก่ศาลพระภูมิ ที่เป็นเช่นนี้เพราะเด็กได้รับคำบอกเล่าว่า วิญญาณที่สิงอยู่ในที่นั้น ๆ จะมีอำนาจและอำนาจในเวลากลางคืนมากกว่ากลางวัน สถานที่บ้านก็เป็นสถานที่เด็กคุ้นเคย ทั้งนี้ จึงเป็นเหตุให้เกิดลศความเชื่อในต้นไม้และสถานที่ดังกล่าว

ความเชื่อเกี่ยวกับสัตว์กต และความเชื่อเกี่ยวกับผู้มีอำนาจกต จัดว่าเป็นความเชื่อที่มีจำนวนความถี่น้อยที่สุด สัตว์ที่เด็กเชื่อได้แก่ งู เราย ที่เจ้าทาง ผู้มีอำนาจที่เด็กเชื่อได้แก่ผีหรือ ทั้งนี้ เพราะเด็กได้รับคำบอกเล่าว่า งู เราย ที่เจ้าทางเป็นงูที่คอยรักษาและคุ้มครองคนในบ้าน

สภ.บุรีรัมย์ ๓๓๓๓ ๗๑ ๗๐ ๓๖๗๓๓

สรุปเขรอด เด็กเร่ร่อนว่าสามารถคิดคอกกับยู่ได้

จากตาราง ๑ แสดงให้เห็นว่า ความแตกต่างในสิ่งที่เด็กเร่ร่อนว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ระหว่างเด็กชายและเด็กหญิง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ หมายความว่า เด็กชายและเด็กหญิงเร่ร่อนในสิ่งเดียวกันและมีจำนวนไร้เรียกกัน ในขณะที่เด็กอยู่บ้านในเวลาเดียวกัน

ตาราง ๒ สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เด็กเร่ร่อน ในขณะที่อยู่ที่บ้าน ในเวลากลางคืน แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อยละ

สิ่งที่เด็กเร่ร่อนว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. ก้นไม้	๗	๑๕.๒๒	๒	๓.๕๗	๙	๘.๘๓
๒. สัตว์	๔	๘.๑๖	๔	๗.๖๙	๘	๗.๖๗
๓. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	๑๔	๒๘.๖๓	๒๑	๓๗.๕๐	๓๕	๓๘.๒๓
๔. ศาสนา	๔	๘.๑๖	๔	๗.๖๗	๘	๗.๖๗
๕. สถานที่	๔	๘.๑๖	๔	๗.๖๙	๘	๗.๖๗
๖. ของรดัง	๖	๑๒.๐๔	๖	๑๐.๗๑	๑๒	๑๑.๗๖
๗. ผู้มีอำนาจ	๓	๖.๑๒	๒	๓.๕๗	๕	๕.๕๐
รวม	๔๖	๑๐๐.๐๐	๕๖	๑๐๐.๐๐	๑๐๒	๑๐๐.๐๐

กายแสดควร์ = ๒.๖๐๗๑

กายแสดควร์ (.๐๕,๖) = ๑๒.๕๕๒ . . . ไม่มีนัยสำคัญ

จากผลที่ได้จากการวิจัยและการสัมภาษณ์ปรากฏว่า ถ้าจะเรียงลำดับความเชื่อของเด็กชายจากสิ่งที่เด็กตอบว่า เชื่อที่สุดไปหาสิ่งที่เด็กตอบว่า เชื่อน้อยที่สุดได้ดังนี้ คือ

สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ก้นไม้ ของรดัง ศาสนา สถานที่ สัตว์

ซึ่งมีจำนวนความถี่เท่ากันทั้งสามประเภท และผู้มีอำนาจมีจำนวนความถี่น้อยที่สุด แต่ถ้าเรียงลำดับความเชื่อของเด็กหญิงก็จะได้ ดังนี้ :- สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ศาสนา สัตว์ ซึ่งทั้งสองประเภทนี้ มีความถี่เป็นจำนวนเท่ากัน ลำดับต่อไป คือ ของขลัง ต้นไม้ และผู้มีอำนาจ

✓ จากผลของการวิจัยและจากผลของการสัมภาษณ์ปรากฏว่า ทั้งเด็กชายและเด็กหญิง แสดงความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติมากที่สุด และ เด็กหญิงมีความโน้มเอียงที่แสดงความเชื่อมากกว่าเด็กชาย ทั้งนี้เพราะตามวัฒนธรรมไทย เด็กหญิงมักจะได้รับ ความทูลนอบน้อมมากกว่าเด็กชาย และเด็กชายมักจะได้รับ การส่งเสริมให้เป็นคนเชื่อในสิ่งที่มิใช่เหตุผลเป็นการฝึกการเป็นผู้นำในภายหน้า ✓

สิ่งที่เด็กเชื่อมากในอันดับถัดมาได้แก่ สัตว์ สถานที่ และของขลัง ซึ่งมีจำนวนความถี่เท่ากัน สัตว์ที่เด็กเชื่อมากในที่นี้ได้แก่ นกแสก สถานที่ได้แก่ วัด และศาลพระภูมิ ทั้งนี้คงเป็นผลเนื่องมาจากลัทธิวิญญูชน เด็กเข้าใจว่า นกแสกกิติ ศาลพระภูมิกิติ มีเรื่องพิวกับผี เมื่อเด็กเชื่อเช่นนี้ เด็กจึงเชื่อในของขลัง ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ไปป้องกันภัยต่าง ๆ จากสัตว์และจากสถานที่ ที่มีผีนั้น

ความเชื่อในเรื่องต้นไม้มีน้อย ผลจากการสัมภาษณ์สรุปความว่า กลางคืนเด็ก ๆ ไม่ได้เป็นป่า ต้นไม้ในบ้านก็มีน้อย และเป็นต้นไม้ที่ไม่ศักดิ์สิทธิ์ (ต้นโพธิ์ ต้นไทร ...) เด็กชายมีความเชื่อมากกว่าเด็กหญิงเล็กน้อย เนื่องจากว่าเด็กชายมักไปป่าชุกชนในเวลา กลางวัน ทำให้คิดไปว่าเวลากลางคืนวิญญูชนที่ต้นไม้จะตามมาลงโทษ

จากตาราง ๒ แสดงให้เห็นว่า ความแตกต่างในสิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีความอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ระหว่างเด็กหญิงและเด็กชาย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ หมายความว่า เด็กชายและเด็กหญิง เชื่อในสิ่งเดียวกันและมีจำนวนใกล้เคียงกัน ในขณะที่เด็กอยู่บ้านในเวลา กลางคืน

ตาราง ๓ สิ่งที่มีอำนาจผลักดันเหนือธรรมชาติที่เด็กเชื่อ ในขณะที่เด็กอยู่ที่
โรงเรียน แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย

สิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจผลักดันเหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. คนไม้	๔	๑๕.๓๘	๑	๓.๘๕	๕	๘.๖๒
๒. ลีคว	-	-	-	-	-	-
๓. สิ่งที่มีอำนาจผลักดันเหนือธรรมชาติ	๕	๑๙.๒๓	๓	๑๑.๕๕	๘	๑๕.๓๘
๔. ศาสนา	๕	๑๙.๒๓	๕	๑๙.๒๓	๑๐	๑๙.๒๓
๕. สถานที่	๑๐	๓๘.๔๖	๑๐	๓๘.๔๖	๒๐	๓๘.๔๖
๖. ของขลัง	-	-	-	-	-	-
๗. ผู้มีอำนาจ	-	-	-	-	-	-
รวม	๒๖	๑๐๐.๐๐	๒๖	๑๐๐.๐๐	๕๒	๑๐๐.๐๐

ควยแสดควร์ = ๕.๐๗๓๕   คายแสดควร์ (.๐๕,๕) = ๕.๘๘๘ . . . ไม่มีนัยสำคัญ

จากผลที่ได้จากการวิจัยและการสัมภาษณ์ปรากฏว่า ถ้าจะเรียงลำดับความเชื่อ
ของเด็กชายจากสิ่งที่เด็กตอบว่าเชื่อมากที่สุดไปหาสิ่งที่เด็กตอบว่าเชื่อ น้อยที่สุด ดังนี้
สถานที่ ผู้มีอำนาจ ศาสนา สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจผลักดันเหนือธรรมชาติ และคนไม้
สำหรับเด็กหญิงถ้าจะเรียงลำดับความเชื่อที่เด็กตอบว่าเชื่อมากที่สุดไปจนถึงน้อยสุด
ได้ดังนี้

สถานที่ สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจผลักดันเหนือธรรมชาติ ซึ่งทั้งสองประการนี้เด็กมีความ
เชื่อมีจำนวนความถี่เท่ากัน

ภูภาคผนวก ฉ. หน้า ๖๕.

จากผลของการวิจัยและการสัมภาษณ์ปรากฏว่าทั้งเด็กชายและเด็กหญิง ขณะที่อยู่
โรงเรียนเด็กเกือบทุกคนเชื่อในสถานที่ และมีจำนวนความถี่เท่ากันทั้งสองเพศ สถานที่ใน
ที่นี่ คือ ศาลเจ้าพ่อ (สมเด็จพระพระบาท ๗) ซึ่งถือว่าเป็นเจ้าของโรงเรียน ทางโรงเรียน
ได้สร้างศาลไว้ ตลอดจนมีความเคารพของเด็กได้ทำการอบรมสังฆานุก ๆ ในเชื่อในสถานที่นี้
ด้วย

ศาสนา เป็นเรื่องที่เด็กเชื่อตรงลงมา และมีจำนวนความเชื่อเท่ากันทั้งสองเพศ
ศาสนาที่เด็กเชื่อโดยมากหมายถึงองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระพุทธรูป เพราะในโรงเรียน
วิชาศีลธรรมก็สอนถึงพุทธประวัติและนิยายปร่ำปรากเล่าถึงอิทธิฤทธิ์ของพระองค์ไว้ด้วย

ผู้มีอำนาจ เป็นสิ่งที่เด็กเชื่อในลำดับต่อมาในที่นี้ คือ ครู เพราะวัฒนธรรมไทยถือว่า
ครูเป็นผู้มีความศักดิ์ ก่อนจะเริ่มเรียนต้องมีพิธีไหว้ครู ในโรงเรียนจะต้องมีการไหว้ครูทุก ๆ ปี
ในเทศกาลแรกของเดือนมิถุนายน และมีการอบรมกันต่อ ๆ มาว่า ผู้ที่ลบหลู่ดูแคลนครูจะเป็นผู้
ที่รู้วิชาไถยมาก

สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติเด็กแสดงความเชื่อน้อย เพราะในโรงเรียน
ไม่มีสถานที่ไว้รับเด็กส่วนมากใช้เวลาเรียนหนังสือมากกว่าจะหาโอกาสไปชุกชนและสำรวจ
สิ่งต่าง ๆ แต่กระนั้นก็ยังปรากฏผลว่า เด็กชายเชื่อมากกว่าเด็กหญิงเล็กน้อย จากการสัมภาษณ์
ได้เหตุผลว่าเด็กชายชอบชุกชนแอบไปเล่นในท้องเก็บของบ้าง ห้องพระบ้าง และ ... ฯลฯ
ซึ่งเด็กเชื่อว่าในที่นั้นมีวิญญูชาติหรือผีอยู่

ความเชื่อเกี่ยวกับต้นไม้เด็กเชื่อน้อยที่สุด เพราะในโรงเรียนไม่มีต้นไม้ที่เด็กเชื่อว่า
ศักดิ์สิทธิ์ ถึงอย่างไรก็ตามเด็กชายก็ยังแสดงความเชื่อมากกว่าเด็กหญิง เพราะธรรมชาติ
เด็กชายชอบปีนป่าย และมีการเล่าสู่กันฟังว่าถ้าจะเป็นไม้ให้ต้นไม้ผลัดกิ่งไหวเสียก่อน และมี
เด็กหญิงคนหนึ่งตอบว่าเชื่อ ทั้งนี้เพราะทางละแวกบ้านนิยมฝังศพไว้โคนต้นไม้

จากตาราง ๓ แสดงให้เห็นว่า ความแตกต่างในสิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือ
ธรรมชาติ ระหว่างเด็กหญิงและเด็กชายไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ หมายความว่าเด็กชาย
และเด็กหญิงเชื่อในสิ่งเดียวกันและมีจำนวนใกล้เคียงกัน ในขณะที่เด็กอยู่ที่โรงเรียน

ตาราง ๔ สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ที่เด็กเชื่อในขณะที่เกิดอยู่นอกบ้านและนอกโรงเรียนในเวลากลางวัน แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย

สิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. คนไม้	๔	๒๒.๔๖	๕	๑๕.๖๓	๑๓	๑๕.๕๐
๒. สัตว์	๓	๔.๕๗	๒	๖.๒๕	๕	๗.๕๖
๓. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	๔	๑๑.๕๓	๑๐	๓๑.๒๕	๑๔	๒๐.๕๐
๔. ศาสนา	๗	๒๐.๐๐	๔	๑๕.๐๐	๑๑	๑๖.๒๕
๕. สถานที่	๔	๒๒.๔๖	๖	๑๘.๗๕	๑๐	๑๔.๕๐
๖. ของขลัง	๕	๑๕.๖๓	๑	๓.๑๓	๖	๘.๕๖
๗. ผู้มีอำนาจ	-	-	-	-	-	-
รวม	๓๕	๑๐๐.๐๐	๓๖	๑๐๐.๐๐	๖๗	๑๐๐.๐๐

ค่าเฉลี่ย = ๖.๓๗๕๗   ค่าเฉลี่ย (.๐๕, ๕) = ๑๑.๐๗๐ .∴ ไม่นับสำคัญ

จากผลที่ได้จากวิจัยและการสัมภาษณ์ปรากฏว่า ถ้าจะเรียงลำดับความเชื่อของเด็กชายจากสิ่งที่เด็กตอบว่าเชื่อมากที่สุดไปหาสิ่งที่เด็กตอบว่าเชื่อ น้อยที่สุด ดังนี้

สถานที่และคนไม้ทั้งสองประเภทนี้เด็กชายเชื่อเป็นจำนวนเท่ากัน ลำดับต่อไปได้แก่ ศาสนา ของขลัง สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติและสัตว์

สำหรับเด็กหญิงถ้าจะเรียงลำดับความเชื่อที่เด็กตอบว่าเชื่อมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุดได้ดังนี้

สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ศาสนา สถานที่ ต้นไม้ สัตว์ ของขลัง

จากผลของการวิจัยและการสัมภาษณ์ปรากฏว่าทั้งเด็กชายและเด็กหญิงขณะที่อยู่นอกบ้าน และนอกโรงเรียนในเวลากลางวัน ถ้าจะเรียงลำดับความเชื่อโดยไม่แยกเพศ จะเห็นว่าเด็กเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับศาสนามากที่สุด ซึ่งเด็กหมายถึงพระที่เฝ้าของคอ เด็กถือว่าการคล่องพระ เป็นการป้องกันภัยอันตรายและทำให้คนรัก ถึงเด็กบางคนผู้ปกครองไม่อนุญาตให้คล่องพระ แต่ก็อยากมีพระคล่องคอบ้าง

เกี่ยวกับเรื่องสถานที่ที่จะเห็นว่าเด็กชายเชื่อมากกว่าเด็กหญิงเล็กน้อย สถานที่เด็กหมายถึงวัด ทั้งนี้เพราะโรงเรียนมีวัดชานสามัคคี เด็กบางคนก็อยู่ใกล้วัดตลอดจนบางครั้ง เด็กก็เข้าไปเล่นในวัด เด็กที่มีโอกาสได้เข้าไปเล่นในวัดโดยมากมักเป็นเด็กชาย เด็กเชื่อว่าในวัดมีพระพุทธรูป พระสงฆ์ มี ซึ่งเด็กเชื่อมาก สิ่งเหล่านี้เด็กเชื่อว่าเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ และเป็นส่วนหนึ่งของศาสนา แต่เด็กหญิงเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติมากกว่าเด็กชายเล็กน้อย ทั้งนี้เพราะว่า เด็กหญิงไม่มีโอกาสเข้าไปเล่นและไปพิสูจน์

ต้นไม้ เป็นสิ่งที่เด็กมีความเชื่อเล็กน้อยและจะเห็นว่าเด็กชายก็ยังคงเชื่อมากกว่าเด็กหญิง ทั้งนี้เพราะเด็กชายชอบไปเล่นในวัดซึ่งมีต้นไม้เหล่านี้ปลูกอยู่ (ต้นไม้ที่ ต้นโพธิ์ ต้นไทร .... ฯลฯ) ซึ่งมีคนไปขนบานและผูกผ้าสีไว้ ส่วนเด็กหญิงผ่านต้นไม้ที่มีคนเชื่อซึ่งขึ้นอยู่นอกวัดมีอยู่แห่งเดียว

พวกของคลังและสัตว์ เป็นสิ่งที่เด็กเชื่อเล็กน้อยที่สุด และมีจำนวนความถี่เกือบเท่ากัน สัตว์ไค้แดงเจ้าที่เจ้าทาง ของคลังไค้แดงกรุด ซึ่งเด็กมักจะเชื่อว่าถ้าไปล่วงเกินจะไค้รับอันตราย ส่วนตะกรุดเป็นเครื่องป้องกันตัว

จากตาราง ๘ แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างในสิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ระหว่างเด็กชายและเด็กหญิงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ หมายความว่าเด็กชายและเด็กหญิงเชื่อในสิ่งเดียวกันและมีจำนวนใกล้เคียงกัน ในขณะที่เด็กอยู่นอกบ้านและนอกโรงเรียนในเวลากลางวัน

ตาราง ๕. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เด็กเชื่อ เมื่ออยู่บนชกบ้านใน
เวลาดวงคืน แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย

สิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. คนไม้	๕	๘.๘๘	๘	๑๒.๗๕	๑๓	๑๓.๕๘
๒. สัตว์	๕	๘.๘๘	๖	๑๒.๕๐	๑๑	๑๑.๑๕
๓. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	๑๖	๓๕.๕๖	๑๗	๓๕.๕๒	๓๓	๓๕.๕๘
๔. ศาสนา	๖	๑๓.๓๓	๗	๑๔.๕๘	๑๓	๑๓.๕๘
๕. สถานที่	๑๑	๒๔.๕๕	๗	๑๔.๕๘	๑๘	๑๘.๑๕
๖. ของขลัง	๕	๘.๘๘	๒	๔.๑๗	๗	๗.๕๕
๗. ผู้มีอำนาจ	-	-	-	-	-	-
รวม	๕๕	๑๐๐.๐๐	๕๘	๑๐๐.๐๐	๑๑๓	๑๐๐.๐๐

คายนัยสำคัญ = ๓.๘๗๒๑   คายนัยสำคัญ (.๐๕, ๕) = ๑๑.๐๗๐ . . . ไม่มีนัยสำคัญ

จากผลที่ได้จากการวิจัยและการสัมภาษณ์ปรากฏว่า ถ้าจะเรียงลำดับความเชื่อของเด็กชายจากสิ่งที่เด็กตอบว่าเชื่อมากที่สุดไปหาสิ่งที่เด็กตอบว่าเชื่อ น้อยที่สุด ดังนี้
สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ สถานที่ ศาสนา และคนไม้ สัตว์
ของขลัง ซึ่งสามประเภทหลังนี้มีจำนวนความถี่เท่ากัน
สำหรับเด็กหญิงถ้าจะเรียงลำดับความเชื่อที่เด็กตอบว่าเชื่อมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด
ได้ดังนี้

สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ คนไม้ ศาสนา และสถานที่ มีจำนวน
ความถี่เท่ากัน ท่อจากนี้ได้แก่ สัตว์ ของขลัง

จากผลของการวิจัยและการสัมภาษณ์ปรากฏว่า ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงเชื่อในสิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติเกือบเท่ากัน สิ่งที่เด็กเชื่อใ้กันคือ เพราะเด็กได้รับคำบอกเล่ามาว่าพวกผีและวิญญาณจะออกและมีอำนาจมากในเวลากลางคืน

ความเชื่อเกี่ยวกับสถานที่ เด็กเชื่อมากเป็นลำดับที่สอง สถานที่ในที่นี้คือแก้ว
เด็กชายเชื่อมากกว่าเด็กหญิงเล็กน้อย เพราะเด็กชายได้รับอนุญาตให้ออกไปเล่นนอกบ้านในเวลาใกล้ค่ำและกลางคืนมากกว่าเด็กหญิง

ศาสนาและคัมภีร์ไม่เป็นที่เด็กเชื่อเท่ากัน ศาสนาที่เด็กเชื่อโดยมากหมายถึงพระพุทธและพระที่คลองคอบ เพราะเด็กเชื่อว่าเวลาที่นอนนอกบ้านเมื่อสวดมนต์และนึกถึงพระพุทธองค์และมีพระคโลงคอบอยู่ คนจะได้รับความปลอดภัยทุกประการ

ความเชื่อในเรื่องต้นไม้เด็กหญิงมีความเชื่อมากกว่าเด็กชาย เด็กหญิงไม่ได้ออกไปป่ายจึงคิดว่าต้นไม้ทุกต้นมีอำนาจลึกลับ ส่วนเด็กชายคิดว่าต้นไม้ได้ไปดวงเกินแล้วสิ่งนั้นจะไม่ทำอันตรายเลย จึงเป็นเหตุให้เด็กชายเชื่อน้อยกว่าเด็กหญิง

ความเชื่อเกี่ยวกับสัตว์และของขลัง เป็นความเชื่อที่มีความถี่น้อย สัตว์โดยมากไก่ก่อกต่าง ๆ ซึ่งเด็กเข้าใจว่าเป็นนกผี ส่วนของขลังไก่แก้ว สายสิญจน์ น้ำมัน เป็นของที่ใช้ป้องกันภัยจากพวกวิญญาณ ของขลังบางชนิด เช่น พระบรมรูปของพระมหากษัตริย์จะช่วยคุ้มครอง

จากตาราง ๕ แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างในสิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ระหว่างเด็กชายไม่แตกต่างกับอย่างมีนัยสำคัญ หมายความว่าเด็กชายและเด็กหญิงเชื่อในสิ่งเดียวกันและมีจำนวนไว้วางกัน ในขณะที่เด็กอยู่นอกบ้านในเวลากลางคืน

ตาราง ๒ สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เด็ก เรืองมากที่สุดในโลก
แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย

สิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	ความถี่		% ความถี่		% ความถี่	
	ความถี่	% ความถี่	ความถี่	% ความถี่	ความถี่	% ความถี่
๑. คนไม้	-	-	-	-	-	-
๒. สัตว์	๓	๙.๖๘	๒	๖.๔๕	๕	๑๖.๑๒
๓. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	๖	๑๙.๓๕	๑๑	๓๕.๔๘	๑๗	๕๗.๑๖
๔. ศาสนา	๑๔	๔๕.๑๖	๑๔	๔๕.๑๖	๒๘	๘๙.๑๖
๕. สถานที่	๓	๙.๖๘	๒	๖.๔๕	๕	๑๖.๑๒
๖. ของคลัง	๕	๑๖.๑๒	๒	๖.๔๕	๗	๒๑.๖๙
๗. ผู้มีอำนาจ	-	-	-	-	-	-
รวม	๓๑	๑๐๐.๐๐	๓๑	๑๐๐.๐๐	๖๒	๑๐๐.๐๐

ชายแสดัวร์ = ๓.๑๔๖๔   ชายแสดัวร์ (.๐๕,๕) = ๕.๕๕๔ . . . ไม่นับสำคัญ

จากผลที่ได้จากการวิจัยและการสัมภาษณ์ปรากฏว่า ถ้าจะเรียงลำดับความเชื่อของเด็ก
เด็กชายจากสิ่งที่เด็กตอบว่า เรืองมากที่สุดไปหาสิ่งที่เด็กตอบว่า เรืองน้อยที่สุดได้ดังนี้

ศาสนา สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ของคลัง สัตว์และสถานที่ ซึ่ง
มีจำนวนความถี่เท่ากัน

สำหรับเด็กหญิงถ้าจะ เรียงลำดับความเชื่อที่เด็กตอบว่า เรืองมากที่สุดไปถึงน้อยที่สุด
ได้ดังนี้

ศาสนา สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ และสัตว์ สถานที่ ของคลัง
ทั้งสามประเภทนี้มีความถี่เท่ากัน

ผลจากการวิจัยและการสัมภาษณ์ปรากฏว่า ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงเชื่อในศาสนา
มากที่สุด เพราะเด็กได้รับคำสั่งสอนให้สวดมนต์ บูชาพระ ไส้บาตร ทั้งนี้เป็นประเพณีของไทย
ว่าการกระทำเช่นนี้เป็นการช่วยวิญญาณของคนที่ยังไม่ได้รับความสุขและเป็นผลทำให้คนได้
พบความสุขในชาติหน้า ทั้งนี้ถือว่าพระเป็นผู้ที่บันดาลให้คนหลุดพ้นจากห้วงทุกข์และติดต่อกับ
วิญญาณได้

สิ่งที่เชื่อของสงฆ์ ได้แก่สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ได้แก่ โคก โคก
มากมัตจะเป็นผีอยู่จกลอย- เด็กเชื่อว่าการกระทำที่ไม่ดีหรือมีผู้ฆ่าตายจะสาบแช่งและจะ
มาปรากฏตัวให้เห็น นอกจากนี้เด็กยังเชื่อคนเข้าทรง แต่เด็กมิได้เชื่อในตัวคนเข้าทรงเด็ก
เชื่อในวิญญาณที่คนเข้าทรงเรียกมา และมีความเชื่อในคนเข้าทรงเป็นส่วนน้อยในความ
สามารถที่จะติดต่อกับวิญญาณได้ วิญญาณเหล่านี้จะบอกยารักษาโรคให้

สิ่งที่เด็กเชื่อมากของสงฆ์ คือ ของขลัง ไก่แก่ตะกรุด พระ สายสิญจน์ เพราะ
ผู้ใหญ่อธิบายสิ่งเหล่านี้ให้ป้องกันผีและอำนาจจากวิญญาณตลอดจนสัตว์ร้ายต่าง ๆ อีกประการหนึ่ง
ของขลังบางประเภททำให้เกิดความรักและเมตตาแก่ตัวผู้ใช้

สัตว์และสถานที่เป็นสิ่งที่เด็กเชื่อในอันดับสุดท้าย สัตว์โคกแก่กต สถานที่โคกแก่
ศาลพระภูมิ ที่เด็กไม่เชื่อมากเด็กให้เหตุผลว่าความศักดิ์สิทธิ์ของศาลพระภูมิไม่ได้อยู่ในตัวศาล
แต่อยู่ที่บุคคลหรือพระที่ใส่ไว้ต่างหาก เวลาจะให้ศาลพระภูมิอำนาจก็ต้องมีพิธีตั้งศาลนั้น

จากตาราง ๒ แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างในสิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือ
ธรรมชาติระหว่างเด็กชายและเด็กหญิงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ หมายความว่าทั้งเด็กหญิง
และเด็กชายเชื่อในสิ่งเดียวกันและมีจำนวนไร่ เรียบกันในเรื่องที่เด็กเชื่อมากที่สุด

ตาราง ๗ สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ที่เด็กตอบว่าเชื่อ
ในเวลาทดสอบ แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย

สิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. คนไม้	๒๘	๑๒.๓๔	๒๓	๕.๐๖	๕๑	๑๐.๖๐
๒. ฮีคว	๑๘	๗.๕๓	๑๕	๓.๔๘	๓๓	๖.๖๔
๓. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	๒๓	๑๐.๗๕	๔๖	๑๐.๘๖	๖๙	๑๓.๘๘
๔. ศาสนา	๔๔	๑๙.๓๘	๕๓	๑๒.๘๓	๙๗	๒๐.๑๑
๕. สถานที่	๕๐	๒๑.๖๒	๔๑	๑๐.๑๕	๙๑	๑๘.๘๕
๖. ของคลัง	๒๓	๑๐.๘๕	๒๐	๔.๕๓	๔๓	๘.๗๖
๗. ผู้มีอำนาจ	๗	๓.๐๘	๑๒	๒.๗๖	๑๙	๓.๘๕
รวม	๒๒๗	๑๐๐.๐๐	๒๕๔	๑๐๐.๐๐	๔๘๑	๑๐๐.๐๐

ค่าเฉลี่ย = ๕.๖๓๓๓

ค่าเฉลี่ย (๐.๐๕, ๖) = ๑๒.๕๕๒ .°. ไม่มีนัยสำคัญ

จากตาราง ๗ เป็นผลแสดงทบทวนจากค่าตอบต่าง ๆ ที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติในขณะที่เด็กเขียนตอบในเวลาทดสอบ จากผลแสดงให้เห็นว่าความแตกต่างในสิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ระหว่างเด็กชายและเด็กหญิงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ หมายความว่าเด็กชายและเด็กหญิง เชื่อในสิ่งเดียวกันและมีจำนวนใกล้เคียงกันในเวลาทดสอบ

ตาราง ๔ อานุภาพซึ่งเด็กเชื่อว่ามีอยู่ในสิ่งที่มีอำนาจดลบันดาลเหนือธรรมชาติ แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย

อานุภาพ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. ทางดี	๒๑๖	๕๓.๐๗	๒๓๐	๕๐.๗๗	๔๔๖	๕๐.๔๒
ก. บันดาลโชค	๕๐	๒๒.๑๑	๖๖	๑๔.๕๗	๑๑๖	๑๔.๑๔
ข. คู่มกัณภัย	๑๖๖	๓๐.๙๖	๑๖๔	๓๖.๒๐	๓๓๐	๓๓.๓๖
๒. ใ้โทษ	๑๙๑	๔๖.๙๓	๒๒๓	๔๘.๒๔	๔๑๔	๔๘.๐๔
ก. บันดาลเคราะห์	๑๐๑	๒๔.๘๘	๑๑๒	๒๔.๗๓	๒๑๓	๒๔.๗๗
ข. ทำอันตราย	๕๐	๒๒.๑๑	๑๑๑	๒๔.๕๐	๒๐๑	๒๓.๒๗
รวม	๔๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๕๓	๑๐๐.๐๐	๘๖๐	๑๐๐.๐๐

ชายแฉศวร = .๔๕๙๓   ชายแฉศวร (.๐๕,๑) = ๓.๔๔๑   ∴ ไม่นับสำคัญ

จากผลของการวิจัยและการสัมภาษณ์ปรากฏว่า ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงเชื่อว่าสิ่งที่มีอำนาจดลบันดาลเหนือธรรมชาติสามารถให้โทษและให้คุณได้ เรื่องที่เกี่ยวกับการให้โทษได้แก่ ทำให้เจ็บป่วย หลอกหลอน ทำอันตรายทางร่างกาย ส่วนทางดีนั้นหมายถึงอยู่เย็นเป็นสุขและลึกระไรสมความปรารถนา

จากตาราง ๔ แสดงให้เห็นว่า อานุภาพซึ่งเด็กเชื่อว่ามีอยู่ในสิ่งที่มีอำนาจดลบันดาลเหนือธรรมชาติ ระหว่างเด็กชายและเด็กหญิงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ หมายความว่า เด็กชายและเด็กหญิงเชื่อในอานุภาพในสิ่งที่มีอำนาจดลบันดาลเหนือธรรมชาติอย่างเดียวกันและมีจำนวนใกล้เคียงกัน

ตาราง ๔ การปฏิบัติและการประพฤติกนเมื่อเกิดคองการขอให้สิ่งที่มี
อำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติช่วยเหลือ แจกแจง
เป็นอัตราส่วนร้อย

การประพฤติกนและปฏิบัติกนของเด็ก	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. เอาอกเอาใจ	๒๐๕	๖๖.๓๕	๑๕๗	๖๕.๔๐	๕๐๒	๖๕.๕๔
๒. หลีกหนี	๗๕	๒๓.๕๕	๔๕	๒๗.๖๓	๑๕๕	๒๕.๗๗
๓. ป้องกัน	๓๐	๙.๑๑	๒๓	๗.๙๗	๕๓	๘.๖๕
รวม	๓๐๕	๑๐๐.๐๐	๓๐๕	๑๐๐.๐๐	๖๑๐	๑๐๐.๐๐

คายนสควร = ๑.๖๗๕๖   คายนสควร (.๐๕,๒) = ๕.๕๕๑ .∴ ไม่นัยสำคัญ

จากการสัมภาษณ์จะพบว่าเด็กมีวิธีที่จะเอาใจสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ โดยการไหว้ การเซ่น การทำบุญ ตักบาตร เพราะเด็กได้รับคำสั่งสอนว่าเป็นการส่งไปให้ กับวิญญาณของผู้ที่ตายและเป็นการสร้างบุญไว้สำหรับชาติหน้า นอกจากนี้ยังเป็นการเอาใจ เพื่อให้สิ่งเหล่านั้นช่วยเหลือคน

การหลีกหนีโดยมากเด็กมักจะไม่เข้าใกล้สิ่งนั้นมากกว่าประการอื่น เพราะเกรงว่าจะทำความเดือดร้อนให้กับสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ อันอาจจะได้รับอันตรายได้ ถ้า จำเป็นจริง ๆ เด็กมักจะป้องกันไว้ก่อน เช่น คล้องพระ ผูกตะกรุด ..... ฯลฯ

จากตาราง ๔ แสดงให้เห็นว่าการประพฤติกนและการปฏิบัติกนของเด็กชายและเด็กหญิง เมื่อคองการขอให้สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติช่วยเหลือคน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ หมายความว่าเด็กปฏิบัติกนและประพฤติกนในทำนองเดียวกันและเกือบเท่ากัน

ตาราง ๑๐ สิ่งที่มีอิทธิพลต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจ
สถิตกับเหนือธรรมชาติ แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อยละ

อิทธิพลต่าง ๆ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. ประสบการณ์เดิม	๑๔	๕.๕๓	๒๒	๘.๐๘	๓๖	๖.๘๖
๒. การเรียนรู้						
ก. บุคคลทางบ้าน	๑๐๑	๓๘.๕๒	๑๑๕	๔๒.๒๘	๒๑๖	๔๑.๑๔
ข. บุคคลทางโรงเรียน	๔๕	๑๕.๓๓	๓๕	๑๒.๓๕	๘๐	๑๖.๓๖
ค. บุคคลอื่น ๆ	๑๐	๓.๘๕	๑๔	๕.๒๒	๒๔	๔.๖๓
ง. หนังสือเรียน	๒๓	๘.๐๘	๒๒	๘.๐๘	๔๕	๘.๕๓
๓. มวลสื่อสาธารณะ						
ก. หนังสือ	๓๕	๑๓.๘๓	๒๑	๗.๗๖	๕๖	๑๐.๖๓
ข. วิทยุ	๑๐	๓.๘๕	๕	๑.๘๕	๑๕	๒.๘๖
ค. ภาพยนตร์	๒	๐.๗๖	๒๐	๗.๓๕	๒๒	๔.๓๖
ง. โทรทัศน์	๕	๑.๘๖	๑๐	๓.๖๘	๑๕	๒.๘๖
รวม	๒๕๓	๑๐๐.๐๐	๒๗๖	๑๐๐.๐๐	๕๒๙	๑๐๐.๐๐

ค่าเฉลี่ย = ๑.๔๔๔๓

ค่าเฉลี่ย (.๐๕, ๒) = ๕.๕๕๑ . . . ไม่มีนัยสำคัญ

แหล่งที่มาจากความรู้อย่างเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่มีอำนาจสถิตกับเหนือธรรมชาติ โดยมาก
มักมาจากการเรียนรู้จากบุคคลต่าง ๆ อันได้แก่พ่อแม่ บุคคลในครอบครัว ครู เพื่อนบ้าน
เพื่อนักเรียนเล่าและตั้งสนทนา นิยายที่เล่ามักเป็นนิยายเกี่ยวกับเทพนิยายหรือนิยายปร่าปราย

ดูภาคผนวก ๕. หน้า ..๗.๒..

ถ้าจะเรียงลำดับแหล่งที่มีอิทธิพลเกี่ยวกับทางบ้านบุคคลจะไต่ดังนี้

บุคคลทางบ้าน บุคคลทางโรงเรียน อันได้แก่ครูและเพื่อนนักเรียน ประการสุดท้ายแก่บุคคลอื่น ๆ พวกมวลสื่อสาธารณะ เช่น หนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ ทำให้เกิดได้รับความเชื่อมาก และมีจำนวนไร่เรียกกัน เว้นแต่เด็กหญิงได้รับอิทธิพลจากภาพยนตร์และโทรทัศน์มากกว่าเด็กชาย จากการสัมภาษณ์ได้พบว่าเด็กชายชอบดูภาพยนตร์ดลกและรบ ส่วนเด็กหญิงชอบดูภาพยนตร์ที่เป็นนิทานเกี่ยวกับผีและเทพนิยาย

ผลที่ได้จากประสบการณ์ของตนเองมีน้อยมาก ประสบการณ์ในที่นี้หมายถึงการที่เกิดได้เห็นและรู้เอง อาจจะได้เห็นผู้ใหญ่ทำความเคารพ เช่น สรง บูชา ไหว้ หรือเห็นตามต้นไม้ที่ถูกเผาไว้ จึงเกิดความเชื่อว่าสิ่งเหล่านั้นมีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ

จากตาราง ๑๐ แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลต่าง ๆ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติระหว่างเด็กชายและเด็กหญิง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหมายความว่าเด็กได้รับอิทธิพลประเภทเดียวกันและมีจำนวนไร่เรียกกัน

ตาราง ๑๑ สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เกิดเด็กเชื่อ
แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย

สิ่งที่เด็กเชื่อ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. คนไม้	๔	๒๐.๐๐	๑	๖.๖๗	๕	๑๖.๖๗
๒. ตั๊กว	๗	๓๕.๐๐	๕	๓๓.๓๓	๑๒	๓๙.๖๗
๓. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	๕	๒๕.๐๐	๖	๔๐.๐๐	๑๑	๓๑.๖๗
๔. ศาสนา	-	-	-	-	-	-
๕. สถานที่	-	-	-	-	-	-
๖. ของขลัง	๔	๒๐.๐๐	๓	๒๐.๐๐	๗	๒๐.๐๐

สิ่งที่เกิดเล็กเชื่อ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๗. ผู้มีอำนาจ	-	-	-	-	-	-
รวม	๒๐	๑๐๐.๐๐	๑๕	๑๐๐.๐๐	๓๕	๑๐๐.๐๐

ค่าเฉลี่ย = ๑.๒๘๒๓

ค่าเฉลี่ย (.๐๕,๓) = ๗.๘๑๕ .∴ ไม่มีนัยสำคัญ

ผลจากการสัมภาษณ์จะเห็นว่าสิ่งที่เกิดเคยเชื่อมาแล้วแต่เล็กเชื่อในปัจจุบันมีน้อยมาก ถ้าจะเรียงลำดับสิ่งที่เกิดชายตอบว่าเล็กเชื่อจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

สัตว์ สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ต้นไม้และของขลังซึ่งมีความถี่เท่ากัน สำหรับเกิดหญิงถ้าจะเรียงลำดับจากสิ่งที่เล็กเชื่อมากไปยังสิ่งที่เล็กเชื่อ่น้อยได้ดังนี้

สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ สัตว์ ของขลัง ต้นไม้

ถ้าจะพิจารณาโดยไม่แยกเพศจะเห็นว่าสิ่งที่เกิดเล็กเชื่อมากที่สุดได้แก่สัตว์ เพราะเกิดไม่ได้อยู่ใกล้กับสัตว์เหล่านั้น เช่น แมว นก สิ่งที่เกิดเล็กเชื่อรองลงมาได้แก่สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ในที่นี้เกิดหมายถึงยักษ์ เพราะเกิดได้รับคำบอกเล่าว่ายักษ์ได้สูญไปแล้ว

ของขลังเกิดเล็กเชื่อมีจำนวนไว้เรียงกัน สิ่งที่เกิดเล็กเชื่อนี้ได้แก่ลูกกรอก เพราะเกิดได้รับทราบว่าจะมีอำนาจเฉพาะในครัวเรือนนี้

ในเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับต้นไม้ เกิดชายเล็กเชื่อมากกว่าเกิดหญิง ทั้งนี้ถ้าจะเปรียบเทียบจะเห็นได้ว่าเพราะเกิดชายเคยได้รับอันตรายจากการเป็นป่าและเจ็บป่วยหลังจากไต่ป็นต้นไม้แล้ว ซึ่งเกิดเชื่อว่าเกิดจากอำนาจของวิญญาณหรือผีที่สิงอยู่ในต้นไม้

จากตาราง ๑๑ แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างในสิ่งที่เกิดเคยเชื่อแต่ปัจจุบันเล็กเชื่อแล้วเกี่ยวกับสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ระหว่างเกิดชายและเกิดหญิงไม่แตกต่างกัน

หมายความว่า เกิดรายและเกิดหญิงเล็กเชื่อในสิ่งเดียวกันและมีจำนวนไว้เปรียบเทียบ

ตาราง ๑๒ สิ่งที่มีอิทธิพลต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กเล็กเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจ
ถึกลับเหนือธรรมชาติ แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อยละ

อิทธิพลต่าง ๆ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. ประสบการณ์เดิม	๘	๓๘.๑๐	๘	๕๒.๑๑	๑๖	๕๐.๐๐
๒. การรับรู้						
ก. บุคคลทางบ้าน	๗	๓๓.๓๓	๗	๓๖.๘๘	๑๔	๓๕.๐๐
ข. บุคคลทางโรงเรียน	๒	๙.๕๒	๒	๑๐.๕๓	๔	๑๐.๐๐
ค. บุคคลอื่น ๆ	๑	๔.๗๖	-	-	๑	๒.๕๐
ง. หนังสือเรียน	-	-	-	-	-	-
๓. มวลสื่อสาธารณะ						
ก. หนังสือ	-	-	-	-	-	-
ข. วิทยุ	๒	๙.๕๒	-	-	๒	๕.๐๐
ค. ภาพยนตร์	๑	๔.๗๖	๒	๑๐.๕๓	๓	๗.๕๐
ง. โทรทัศน์	-	-	-	-	-	-
รวม	๒๗	๑๐๐.๐๐	๑๘	๑๐๐.๐๐	๔๕	๑๐๐.๐๐

ค่าเฉลี่ย = .๑๔๕๕

ค่าเฉลี่ย (.๐๕, ๒) = ๕.๕๕๑ . . . ไม่มีนัยสำคัญ

อิทธิพลต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กเล็กเชื่อมักมาจากบุคคลทางบ้านอันได้จากบิดามารดา
และญาติพี่น้อง เป็นผู้อธิบาย ข้างครอบครัวมักให้ลูกเป็นคนมีเหตุผลถ้าพิสูจน์กับสิ่งเหล่านั้น

คู่มือฉบับที่ ๑. หน้า ๑๗๕...

สิ่งที่ทำให้เด็กเลิกเรียนบางทีก็เกิดจากประสบการณ์ของเด็กเองโดยเข้าไปเผชิญกับสิ่งนั้นบ้าง และบางครั้งก็เห็นคนอื่นไม่แสดงความเชื่อในสิ่งนั้นทำให้เด็กคิดว่าสิ่งนั้นไม่มีอำนาจใด ๆ จากจำนวนความถี่จะเห็นว่าเด็กชายสามารถไขประสบการณ์ของตนเองมากกว่าเด็กหญิงในการที่จะหาเหตุผลเกี่ยวกับสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ แต่มีความแตกต่างกันน้อยมาก

ทวณมวลสื่อสาธารณะ เช่น วิทย์ ภาพยนต์ มีอิทธิพลที่ทำให้เด็กเลิกเรียนน้อยที่สุด จากตาราง ๑๒ แสดงให้เห็นว่าแหล่งต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กเลิกเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ระหว่างเด็กชายและเด็กหญิงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ หมายความว่าเด็กชายและเด็กหญิงเลิกเชื่อในสิ่งเดียวกันและมีจำนวนใกล้เคียงกัน

บทที่ ๔

บทย่อ สรุปและข้อเสนอแนะ

บทย่อ

จุดประสงค์ของการศึกษาเรื่องนี้ เพื่อจะทราบเรื่องความเชื่อของเด็กต่อสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติตามหัวข้อดังต่อไปนี้

๑. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติต่าง ๆ ที่เด็กเชื่อได้แก่อะไรบ้าง ?
๒. สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติเหล่านั้นมีอำนาจและอำนาจภาพ

อย่างไร ?

๑. เด็กได้เรียนหรือรับรู้ เกี่ยวกับสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติมาจากไหน ?

๔. เมื่อเด็กต้องการขอให้สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติช่วยเหลือคนป่วย
ประการต่าง ๆ นั้น เด็กประพฤติกหรือปฏิบัติตนอย่างไร ?

๕. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เด็กเคยเชื่อมาครั้งหนึ่ง แต่ในปัจจุบัน
เลิกเชื่อแล้วมีอะไรบ้าง ?

๒. เหตุไรเด็กจึงเลิกเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เคยเชื่อมาแล้ว ?

เพื่อสนองจุดประสงค์ตามที่ของการทราบ ผู้เขียนได้ทำการค้นคว้ากับเด็กชั้น

ประถมศึกษาปีที่สามของโรงเรียนประถมศึกษาวิทยาลัทธิฐานสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน ๒๒ คน

ชาย ๑๓ และ หญิง ๑๓ คน มีอายุระหว่าง ๘ $\frac{๑}{๒}$ - ๙ $\frac{๑}{๒}$ ปี ในการค้นคว้านี้ผู้เขียนได้ขอ

ให้เด็กเหล่านั้นกรอกแบบสอบถามเหล่านั้นเกี่ยวกับความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือ

ธรรมชาติ และได้ทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมเพื่อค้นหาสาเหตุที่ทำให้เด็กเชื่อเช่นนั้น ค้นหาสาเหตุ

ที่มาของแหล่งอิทธิพลของความเชื่อนี้และขอความเชื่อซึ่งเด็กเคยเชื่อมาแต่เด็กเชื่อแล้ว

รวมทั้งการประพฤติกและการปฏิบัติตนของเด็กต่อสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ

สรุปว่า ขณะที่เด็กอยู่ในวัยในเวลากลางคืนหรือกลางวันก็ตาม เด็กมักแสดงความ

ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติมากที่สุดและมีจำนวน (๖) ใ้เรียนกัน ขณะที่เด็ก

อยู่ที่โรงเรียนเด็กเชื่อในสถานที่ ขณะที่เด็กอยู่นอกบ้านนอกโรงเรียนเวลากลางวันเด็กเชื่อ

เด็กเชื่อศาสนามากที่สุด ขณะที่เด็กอยู่นอกบ้านในเวลากลางวันเด็กเชื่อสิ่งที่มีอำนาจลึกลับ
เหนือธรรมชาติมาก หังนี้เด็กเชื่อว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอำนาจที่จะคอยบันดาลให้คนพบโรค
หรือเคราะห์ได้ จึงเป็นเหตุให้เด็กปฏิบัติคนที่เขาใจและรอโทษต่อสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือ
ธรรมชาติโดยพิธีการต่าง ๆ เช่น ไหว้ เช่น ไล่บาป ..... ฯลฯ เพื่อเป็นเครื่อง
ยืนยันว่าตนจะไม่ได้รับการลงโทษ แค่อันจะมีโรคจากการปฏิบัติเช่นนั้น

บทสรุป

๑. เด็กเชื่อในสิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติขณะที่เด็กอยู่ที่บ้านใน
เวลากลางวัน (สิ่งที่เด็กเชื่อมากได้แก่ผี จากการสัมภาษณ์ให้เหตุผลว่าในเวลากลางวัน
ผู้ปกครองมักออกจากบ้านเกือบทุกวัน) เด็กอยู่ตามลำพังจึงเกิดความไม่มั่นใจว่าตนจะ
ปลอดภัยจากสิ่งนั้น ส่วนในเวลากลางวันเด็กเชื่อน้อย เพราะในเวลากลางวันเด็กหลับจึง
ไม่สามารถที่จะคิดเชื่ออะไรได้ตลอด
๒. ในเวลากลางวันเด็กไม่เชื่อผู้มีอำนาจเลย แต่ในเวลากลางวันเด็กเชื่อบ้าง
หังนี้ เพราะเด็กที่อยู่ใกล้รีตพ่อแม่และญาติ โดยมากเด็กมักจะได้รับคำสั่งสอนว่าการที่ไม่อยู่
ในโอวาทผู้ใหญ่โดยเจตนาพ่อแม่มักจะได้อธิว่าเป็นลูกที่ไม่ดีด้วย ดังนั้นในขณะที่เด็กอยู่ใกล้
ผู้ปกครองมากเด็กจึงมีโอกาสถือถือมาก จึงทำให้เด็กคิดไปว่าตนได้สมบุญคุณของท่าน
๓. ในขณะที่เด็กอยู่โรงเรียนเด็กเชื่อเกี่ยวกับสถานที่มากที่สุด สถานที่นี้ได้แก่
ศาลเจ้าพ่อ (สมเด็จพระนเรศวรมหาราช) ซึ่งเป็นเจ้าของโรงเรียน ทางโรงเรียนได้
สร้างศาลบูชาไว้
๔. ขณะที่เด็กอยู่นอกบ้านในเวลากลางวันเด็กเชื่อเกี่ยวกับสถานที่มากที่สุด สถานที่
นี้ได้แก่วัด เพราะเด็กเชื่อว่าวิญญาณผีอาศัยอยู่ในวัด สถานที่อื่น ๆ มีบ้างเล็กน้อย
เพราะเด็กได้รับคำบอกเล่าจากผู้ใหญ่ว่า วิญญาณผีจะออกไปหากินที่อื่นในเวลากลางวัน
๕. ในขณะที่เด็กอยู่นอกบ้านนอกโรงเรียนในเวลากลางวันเด็กเชื่อศาสนามากที่สุด
เพราะเด็กได้รับพรานมาว่าถ้ามีพระคุ้มครองจะได้รับความปลอดภัยเสมอ ตลอดจากผู้ปกครอง
มักจะแนะนำให้เด็กไหว้วัด พระพุทธรูป พระสงฆ์ เมื่อนานเป็นประจำ ในเวลาที่เด็กมา
โรงเรียนเด็กโดยมากมักต้องนำวัด เพราะโรงเรียนนี้ตั้งอยู่ในอาณาเขตที่มีวัดชานาอยู่ถึง

สามคัน เด็กบางคนอยู่ใกล้วัดเคยเข้าไปเล่นในวัด ขณะที่เด็กมาโรงเรียนเด็กมักจะต้องผ่านวัดเป็นส่วนมาก

๒. ถ้าจะลำดับสิ่งที่เด็กตอบว่าเชื่อ จากสิ่งที่ว่าเชื่อมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดจะเรียงลำดับได้ดังนี้

ศาสนา สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ของชดั่ง สถานที่ สัตว์

๓. ในวันนี้ความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ มีความโน้มเอียงจะคงมีอยู่ เพราะสิ่งที่เด็กเชื่อมีจำนวนความถี่น้อยมากและน้อยสิ่ง ถ้าจะเรียงลำดับสิ่งที่เด็กเชื่อแล้ว โดยพิจารณาจำนวนครั้งที่เด็กตอบจากมากไปหาน้อยก็จะได้ดังนี้

สิ่งต่าง ๆ ที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ของชดั่ง ต้นไม้ เมื่อมาเปรียบเทียบกับคำตอบที่แสดงความเชื่อจะ เห็นว่าสิ่งที่เด็กยังเชื่ออยู่มากกว่าสิ่งที่เด็กเชื่อแล้ว

๔. เด็กเชื่อว่าสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติให้คุณและให้โทษให้ทั้งสองประการ และมีอำนาจที่จะให้คุณและให้โทษพอ ๆ กัน

๕. การเอาอกเอาใจและการขอโทษสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ มักจะทำเช่นเดียวกันทั้งชายและหญิง โดยมากมักจะเป็นการไหว้เพราะเป็นสิ่งง่ายและได้รับคำสั่งให้กระทำอยู่บ่อย ๆ รองลงมาก็เป็นการสวดมนต์ ตักบาตร เพราะความวัฒนธรรมไทยเชื่อว่าเป็นการส่งผลบุญไปให้แก่ผู้ที่ตายตลอดจนจะทำให้คนที่ทำไถ่บุญ

๖. สิ่งที่มีอิทธิพลในการทำให้เด็กเชื่อและเลิกเชื่อ มักเกิดจากสาเหตุแหล่งเดียวกัน คือ จากคำบอกเล่ามากที่สุด ผู้มีอิทธิพลในที่นี้ไ้แก่ผู้ปกครองและครู ส่วนที่ได้จากมวลสื่อสาธารณะ เช่น ภาพยนต์ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นสิ่งช่วยส่งเสริมให้เด็กเชื่อมากกว่าที่จะให้เลิกเชื่อ ความเชื่อที่เกิดจากประสบการณ์ของเด็กเองมีน้อย และการที่เด็กเลิกเชื่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเนื่องจากคนใดมีประสบการณ์เองก็มีน้อย เมื่อนำผลนี้ไปเปรียบเทียบกับแหล่งอิทธิพลแหล่งอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากเวลาในการค้นคว้ามีจำกัด ดังนั้น การค้นคว้าเรื่องนี้จึงแคบมาก ถ้าหากว่ามีเวลามากพอผู้ค้นคว้าคิดว่า การศึกษาเพิ่มเติมถึงรายละเอียดต่อไป จะทำให้ผลของการ

คั่นความสมบูรณ์และได้ประโยชน์มากขึ้น

๑. ควรจะได้สัมภาษณ์มีความทราบและผูกครองของเด็กเกี่ยวกับความเชื่อของเด็ก ตลอดจนการประพฤติและการปฏิบัติตนต่อสิ่งที่มีอำนาจศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาตินั้น ๆ ด้วย เพื่อจะได้ทราบถึงวิธีการที่เด็กได้รับทราบเกี่ยวกับสิ่งที่มีอำนาจศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ และการที่เด็กได้ประพฤติปฏิบัติตนต่อสิ่งนั้น ๆ ในสถานการณ์จริง ๆ

๒. ถ้าหากมีเวลาคั่นความมากพอ ผู้คนควรรวจะได้อ่านคั่นความจากกลุ่มตัวอย่างมากกว่านี้ และจากเด็กที่อยู่ในระดับอายุต่าง ๆ กัน หรือชั้นต่าง ๆ กันมาเปรียบเทียบก็จะเกิดประโยชน์มากขึ้น

๓. จากผลที่ทราบเกี่ยวกับความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติของเด็ก

ก. ถ้าปรากฏว่าเด็กเชื่ออย่างไม่มีเหตุผล น่าจะมีการคั่นความเกี่ยวกับวิธีการที่จะเปลี่ยนจากการเชื่ออย่างไม่มีเหตุผลให้เป็นความเชื่ออย่างมีเหตุผล

ข. ถ้าหากทราบว่าความเชื่อนั้นเป็นอย่างไรก็ควรจะได้คั่นความเพิ่มเติมว่าความเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาตินั้น เป็นอุปสรรคหรือเป็นเครื่องส่งเสริมการศึกษาเล่าเรียนและการปรับตัวของเด็กประการ ไทหรือไมและเพียงใด

บรรณานุกรม

1. De Young, John E., Village Life in Modern Thailand, University of California Press, Berkeley and Los Angeles, California, 1958, 225 pp.
2. Fitzsimmons, Thomas (editor), Thailand, Human Relation Area, Files Inc., New Haven, 1957, 528 pp .
3. Guilford J.P., General Psychology, D. Van Nostrand Company Inc., Princeton, New Jersey, 1956, 587 pp .
4. Hoebel, E. Adamson, Man in the Primitive World, McGraw-Hill Book Company Inc., New York, 1949, 543 pp .
5. Hurlock, Elizabeth B., Child Development, McGraw-Hill Book Company Inc., New York, 1950, 566 pp .
6. Kaufman, Howard Keva, Bangkhuad, J.J. Augustin Gluckstad, Germany, 1960, 235 pp .
7. Kroeber A.L., Anthropology, Harcourt, Brance and Company, New York, 1948, 856 pp .
8. Nida, Eugene A., Customs and Culture, Harper & Brothers, New York, 1954, 306 pp .
9. Titiev, Mischa, The Science of Man, Henry Holt and Company, New York, 1958, 489 pp .
10. Zubek, John P., and Solberg P.A., Human Development, Mc Graw-Hill Book Company Inc., New York, 1954, 476 pp

ภาคผนวก ก.

แบบสอบถาม

โรงเรียน ..... ชั้น ..... เพศ .....

ชื่อ ..... นามสกุล ..... อายุ .....

วันที่ .... เดือน ..... พ.ศ. ....

๑. หนูเชื่อว่าสิ่งไหนเป็นอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ จะทำให้หนูได้ ถ้าหนูทำผิดหรือประพฤติชั่วไม่ทำ แต่จะช่วยให้หนูได้ ถ้าหนูกราบไหว้ บูชา หรือบนบานขอให้ช่วยเมื่อหนูต้องการ (ตอบให้มากที่สุดเท่าที่หนูนึกได้) .....

✓ ๒. เมื่อหนูอยู่ที่บ้านในเวลากลางวัน หนูเชื่อว่าสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติอะไรบ้าง ? .....

✓ ๓. เมื่อหนูอยู่ที่บ้านในเวลากลางคืน หนูเชื่อว่าสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติอะไรบ้าง ? .....

✓ ๔. เมื่อหนูอยู่ที่โรงเรียน หนูเชื่อว่าสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติอะไรบ้าง ? .....

✓ ๕. เมื่อหนูอยู่นอกบ้าน นอกโรงเรียนในเวลากลางวัน หนูเชื่อว่าสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติอะไรบ้าง ? .....

✓ ๖. เมื่อหนูอยู่นอกโรงเรียนในเวลากลางคืน หนูเชื่อว่าสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติอะไรบ้าง ? .....

✓ ๗. หนูเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติสิ่งใดมากที่สุดในโลก .....

ภาคผนวก ข.

แบบสัมภาษณ์

๑. อะไรทำให้หนูเชื่อถือในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ (สิ่งที่เด็กตอบลงในกระดาษทดสอบ)
๒. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาตินั้น หนูคิดว่าอยู่ที่ไหนบ้าง ?
๓. หนูทราบมาจากไหน (หรือใครบอกหนู) ว่า ..... อยู่ที่นั่น ๆ
๔. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติเหล่านั้น (ที่เด็กตอบลงในกระดาษทดสอบ) หนูคิดว่าทำอะไรหนูได้บ้าง (ช่วยเหลือคุ้มครองอย่างไร หรือทำโทษสาปแช่งอย่างไร)
๕. หนูทำตัวอย่างไรที่ ..... จะทำอย่างนั้นกับหนู
๖. หนูจะทำตัวอย่างไร เพื่อมิให้สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติลงโทษหนู
๗. ถ้าหนูอยากจะให้สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ คุ้มครองช่วยเหลือหนู หนูเคยคิดหรือคิดจะทำอย่างไร ?
๘. ใครบอกหนู หรือหนูรู้มาจากไหนว่าหนูจะต้องทำเช่นนั้น
๙. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ที่แกก่อนหนูเคยเชื่อ แก่เดี๋ยวนี้หนูไม่เชื่อ ถี้อออกไปแล้ว มีอะไรบ้าง หนูต้องบอกซิ
๑๐. อะไรทำให้หนูเลิกเชื่อถือในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาตินั้น .....

สำหรับข้อ ๑ - ๘ ใช้สัมภาษณ์กับคำตอบที่เด็กเขียนลงในกระดาษคำตอบ ส่วนข้อ ๙ - ๑๐ ใช้ถามเป็นครั้งสุดท้าย เมื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เด็กตอบในกระดาษทดสอบเรียบร้อยแล้ว

ภาคผนวก ค.

คำสั่งชี้แจง

ครูอยากให้อพวกหนู ตอบคำถามง่าย ๆ ลงในกระดาษที่ครูจะแจกให้พวกหนู ครูคิดว่าหนูจะตอบได้ทุกคน การตอบคำถามครั้งนี้ไม่ใช่เป็นการสอบ คำตอบที่หนูเขียนลงมา ถูกทั้งนั้น ทั้งนี้หนูตอบไปอย่างเต็มที่ ความที่ใจหนูคิดอยากจะทำทุกอย่าง

ครูจะแจกกระดาษ, กินสอ ให้พวกหนู เมื่อหนูได้กระดาษแล้ว หนูเขียนที่หัวกระดาษ ดังนี้ :-

บรรทัดแรกที่ครูเขียนคำว่าโรงเรียน หนูเขียนชื่อโรงเรียนของหนูตรงที่ว่างที่ครูทำจุด ๆ ไว้ให้

บรรทัดที่สอง หนูเขียนชื่อของหนูตรงที่ว่างหลังคำว่าชื่อ เด็กผู้ชายเขียนว่า ก.ช. เด็กผู้หญิงเขียนว่า ก.ญ. และให้เขียนนามสกุลกับชั้นของหนู ตรงที่ว่างที่ครูทำจุด ๆ ไว้ให้

บรรทัดที่สาม ที่ครูเขียนคำว่าวันที่ และมีที่ว่างที่ครูทำจุด ๆ ไว้ให้ หนูเขียนวันที่ เดือน พ.ศ. ตรงที่ว่างนั้น เมื่อหนูเขียนเสร็จแล้ว ก็วางกินสอลง ครูจะไ้ทรวาดและจะไ้บอกให้หนูทำอะไรต่อไปอีก (ผู้ทดสอบแจกกระดาษกินสอให้เด็กทุกคน)

เมื่อผู้ทดสอบเห็นว่านักเรียนเขียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงกล่าวต่อไปว่า

ต่อไปนี้ครูจะให้หนูตอบคำถาม ก่อนอื่นครูขอบอกว่า หนูสามารถทำได้ทุก ๆ คน แต่หนูจะต้องตั้งใจฟังคำถามที่ครูถามและพยายามทำความเข้าใจคำถามเสียก่อนว่า ครูถามว่าอะไร ? หนูลองอ่านคำถามข้อหนึ่งในกระดาษที่ครูแจกให้ ให้ครูฟังพร้อม ๆ กันซิ .... หนูเห็นที่ว่างท้ายคำถามนั้น ที่ครูทำจุด ๆ ไว้ให้ไหม ? หนูลองเขียนคำตอบลงในที่ว่างนั้นซิ นึกอะไรได้ก็ตอบลงไป ก็อย่างที่ได้ ถึงเขียนได้หลาย ๆ อย่างยิ่งดี คำตอบของหนู หนูเขียนไ้ความที่หนูคิด หนูไม่คงกลัวว่าหนูจะสกคไม่ได้ หรือเขียนตัวสะกดผิด เพียงแต่หนูพยายามเขียนในกระดาษ ๆ และกระดาษ ๆ ครูก็สามารถเดาไ้ว่าหนูคงการจะเขียนว่าอะไร ? ข้อสำคัญหนูต้องไม่กุกันเท่านั้น เพราะหนูคงจะเรื่อถึงกับคนละอย่าง ๆ ต่าง ๆ กัน ไม่จำเป็นว่าจะต้องตอบให้เหมือนกัน เมื่อหนูตอบเสร็จแล้ว หนูก็วางกินสอลง (ระหว่างที่เด็กเขียนคำตอบ ผู้ทดสอบเดินดูว่าเด็กเข้าใจคำถามหรือไม่ ครวจไปกลาง ถ้าพบว่ามีผิด ก็ถามเหตุผลว่าทำไมจึงตอบเช่นนั้น แล้วอ่านคำถามให้ฟังใหม่)

เมื่อผู้ทดสอบเห็นว่า เด็กตอบคำถามข้อแรกได้ตามที่ผู้ทดสอบต้องการแล้ว ผู้ทดสอบจึงกล่าวต่อไปว่า ต่อไปนี้ ครูจะขอให้หนูแยกพวก สิ่งที่คุณเชื่อดีออกอย่างที่หนูเขียนตอบลงในข้อหนึ่งว่า เวลากลางวันหนูเชื่ออะไรบ้าง ? เวลากลางคืนหนูเชื่ออะไรบ้าง ? เวลาหนูอยู่ที่โรงเรียนหนูเชื่ออะไรบ้าง ? และเวลาหนูอยู่นอกบ้านนอกโรงเรียนหนูเชื่ออะไรบ้าง ? หนูลองดูคำถามข้อสอง สาม สี่ ..... ฯลฯ ต่อไปนี้ ครูจะอ่านให้หนูฟัง หนูอ่านตามครูไปในใจ

เมื่ออ่านจบแล้ว ผู้ทดสอบก็กล่าวว่า หนูเขียนคำตอบลงท้ายคำถามที่ครูทำจุด ๆ วาง ๆ ไว้ให้ได้อแล้ว อย่าลืมว่าหนูไม่ควรกุกกิบ เขียนไต่มาด ๆ หลาย ๆ อย่างยิ่งก็ นึกอะไรได้ใหม่ ก็เขียนเติมลงไป ไม่ต้องกลัวจะเขียนตัวสะกดผิด หนูเขียนเสร็จแล้วยกมือขึ้น ครูจะไปเก็บกระดาษคำตอบเอง (ขณะที่เด็กกำลังเขียนคำตอบ ผู้ทดสอบเดินดูไป ทลาง ๆ)

เมื่อเด็กตอบเสร็จ และเห็นว่ามีความเหลือมาก (หรือเสร็จเร็วเกินไป) ก็กล่าวว่า " หนูพยายามอ่านคู่อีกที และลองพยายามนึกคู่อีกที ถ้าหนูนึกอะไรได้อีก หนูเขียนเพิ่มเติมลงไปตามข้อต่าง ๆ เหล่านั้น"

ภาคผนวก ง.

ตาราง ๑ สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เด็กเชื่อ ในขณะที่อยู่ที่บ้าน
ในเวลากลางวัน แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย

สิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. คนไม้						
คนไม้ในตู้	๑		-			
คนตะเคียน	-		๒			
คนโพธิ์	๑		-			
คนไทร	๑		๑			
คนสน	-		๑			
คนกล้วยตานี	๑		๑			
คนไผ่เขียน	๑		๑			
รวม	๕	๑๑.๓๖	๖	๕.๔๕	๑๑	๑๐.๕๔
๒. สัตว์						
งู	๕		๑			
รวม	๕	๕.๐๕	๑	๑.๖๕	๕	๕.๓๕
๓. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ						
วิญญาณ						
พอมแม	๑		-			
บรรพบุรุษ	๕		๕			
เทวดา	๑		๕			
นางฟ้า	-		๑			

สิ่งที่ได้ก็เชื่อว่ามื่อ่านาจลัดกับเหนือขรรวมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
ผี	๔		๑๑			
ยมพมาด	๑		๑			
ยักษ์	๑		๑			
เจ้าที่เจ้าทาง	๑		๒			
นรก, สวรรค์	๑		๓			
รวม	๑๒	๓๖.๓๖	๒๘	๓๙.๓๙	๔๐	๓๘.๕๐
๔. ศาสนา						
พระพุทธ	๓		๖			
พระธรรม	๑		๑			
พระสงฆ์	๑		๑			
หลวงพ่อ	๑		๑			
รวม	๖	๑๘.๑๘	๑๐	๑๖.๓๙	๑๖	๑๓.๑๙
๕. สถานที่						
ศาลพระภูมิ	๒		๕			
จอมปลวก	๑		๑			
บ้านโบราณ	๑		๒			
วัด	๑		๑			
รวม	๕	๑๕.๑๕	๙	๑๒.๖๓	๑๔	๑๑.๕๘

สิ่งที่เก็บเชื่อว่ามิอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๖. ของสิ่ง						
สายสิญจน์	๑		๑			
รักยม	๒		-			
นางกวัก	๒		๑			
ตุ๊กกรอก	๑		-			
กุมารทอง	-		๑			
พระขุนแผน	-		๑			
ผ้ายันต์	-		๑			
ของโบราณ	-		๓			
หมอนี่, คนเข้าทรง	๑		๑			
รวม	๖	๑๓.๖๘	๘	๑๘.๗๕	๑๔	๑๘.๒๔
๗. ผู้มีอำนาจ						
สี่ปีเทรอ	๒		๒			
ทอแม	-		๑			
รวม	๒	๕.๕๕	๓	๘.๙๓	๕	๘.๗๖
รวม	๘๘	๑๐๐.๐๐	๖๑	๑๐๐.๐๐	๑๐๘	๑๐๐.๐๐

ค่าเฉลี่ย = ๕.๖๒๘๓

ค่าเฉลี่ย (๐.๐๘,๖) = ๑๓.๕๘๒ . . . ไม่นับสำคัญ

ภาคผนวก จ.

ตาราง ๒ สิ่งที่มีอำนาจผลักดันเหนือธรรมชาติที่เด็กเชื่อ ในขณะที่อยู่ที่บ้าน
ในเวลากลางคืน แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย

สิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจผลักดันเหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. คนไม้						
คนไม้ใหญ่	๑		-			
คนตะเคียน	๑		๑			
คนโพธิ์	๒		-			
คนกล้วยตานี	๑		๑			
คนพิทก	๑		-			
คนยาง	๑		-			
รวม	๗	๑๐.๒๒	๒	๓.๕๗	๙	๘.๘๓
๒. สัตว์						
งู	๔		๑			
นก	-		๒			
สุนัข	-		๑			
รวม	๔	๘.๗๐	๔	๑๔.๒๘	๘	๑๑.๓๗
๓. สิ่งที่มีอำนาจผลักดันเหนือธรรมชาติ						
วิญญาณ	-					
พอมแม	-		-			
บรรพบุรุษ	๕		๕			
เทวดา	-		๑			

สิ่งที่เค็กเช็กว่ามีอำนาจสิทธิ์แบบ เหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
นางท่า	1		1			
ผี	๑๒		๑๒			
ยักษ์	1		๕			
นางไม้	๑		๑			
รวม	๑๕	๓๕.๑๓	๒๑	๓๓.๕๐	๓๕	๓๘.๒๓
๔. ศาสนา						
พระพุทธ	๓		๖			
พระธรรม	1		๑			
พระสงฆ์	๑		๕			
รวม	๕	๘.๓๖	๑๒	๑๖.๖๗	๑๗	๑๘.๓๕
๕. สถานที่						
วัด	๓		๓			
ศาลพระภูมิ	๑		๕			
รวม	๔	๕.๓๖	๘	๑๐.๒๕	๑๒	๑๑.๓๖
๖. ของสิ่ง						
สายสิญจน์	๕		๕			
รักขม	๑		1			
นางกวัก	๑		๕			
ตุ๊กตารอก	๑		1			

สิ่งที่เกิดเชื่อว่ามีอำนาจติดลบเหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
กบฏทอง	๑		-			
เจ้าทอ	-		๑			
หมอนี่, คนเซาทรง	-		๑			
รวม	๑	๑๓.๐๔	๒	๑๑.๑๑	๓	๑๑.๖๖
๗. ผู้มีอำนาจ						
หม่อม	๒		-			
ผู้ยาตาขาย	๑		๓			
รวม	๓	๒.๕๖	๓	๓.๕๗	๖	๖.๕๖
รวม	๕	๑๖.๖๖	๕	๑๖.๖๖	๑๐	๑๖.๖๖

ค่าเฉลี่ย = ๒.๖๖๖๖   ค่าเฉลี่ย (๐.๕,๖) = ๑๖.๕๕๖ . . . ไม่มีนัยสำคัญ

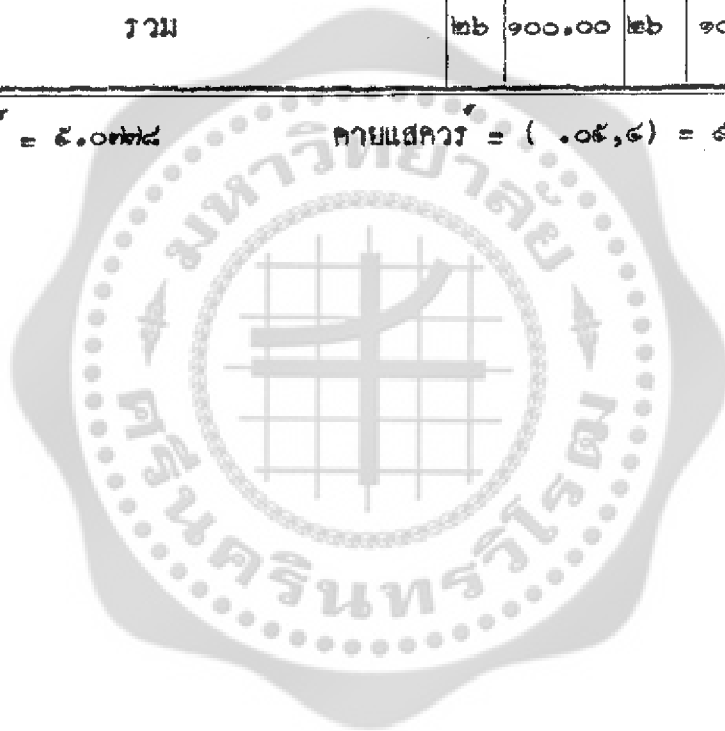
ภาคผนวก ฉ.

ตาราง ๓ สิ่งที่มีอำนาจผลักดันเหนือธรรมชาติที่เด็กเชื่อ ในขณะที่เด็กอยู่ที่โรงเรียน แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อยละ

สิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจผลักดันเหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. คนไม้						
คนโทร	๑		-			
คนสน	๑		๑			
คนไม้ใหญ่	๒		-			
รวม	๔	๑๕.๓๘	๑	๓.๘๕	๕	๕.๖๒
๒. สิ่งที่มีอำนาจผลักดันเหนือธรรมชาติ						
วิญญาณ	๒		๑			
เจ้าหอ	๑		-			
ผี	๑		๒			
รวม	๔	๑๕.๒๓	๓	๑๕.๕๘	๗	๑๕.๓๘
๓. ศาสนา						
พระพุทธ	๕		๕			
รวม	๕	๑๙.๒๓	๕	๑๙.๒๓	๑๐	๑๙.๒๓
๔. สถานที่						
ศาลเจ้าหอ	๑๐		๑๐			
รวม	๑๐	๓๘.๕๖	๑๐	๓๘.๕๖	๒๐	๓๘.๕๖

สิ่งที่เก็บเชื่อว่ามีอำนาจกลับเหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๕. ผู้ใช้อำนาจ						
ครู	๒		๓			
รวม	๒	๓.๓๐	๓	๒๖.๕๒	๕	๑๓.๓๑
รวม	๒๒	๑๐๐.๐๐	๒๒	๑๐๐.๐๐	๕๒	๑๐๐.๐๐

ค่าสแควร์ = ๕.๐๓๗๘   ค่าสแควร์ = (.๐๕,๕) = ๕.๕๕๕ . . . ไม่นับสำคัญ

ภาคผนวก ข.

ตาราง ๔ สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เด็กเชื่อ ในขณะที่เด็กอยู่นอกบ้านและนอกโรงเรียนในเวลากลางวัน แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย

สิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. <u>ต้นไม้</u>						
ต้นไม้	๒		-			
ต้นจันทร์	-		๒			
ต้นกะเคียน	๒		-			
ต้นโพธิ์	๑		-			
ต้นมะพร้าว	๑		-			
ต้นไม้ใหญ่	๑		๑			
ต้นพิทูล	-		๒			
ต้นยาง	๑		-			
รวม	๘	๒๒.๘๖	๕	๑๕.๖๓	๑๓	๑๘.๕๐
๒. <u>สัตว์</u>						
งู	๒		๒			
นก	๑		-			
รวม	๓	๘.๕๗	๒	๖.๒๕	๕	๗.๕๖
๓. <u>สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ</u>						
ผี	๒		๔			
วิญญาณ	๒		๑			
ยักษ์	-		๕			

สิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
รวม	๔	๑๑.๕๓	๑๐	๓๑.๒๕	๑๔	๒๐.๕๐
๔. ศาสนา						
พระพุทธรูป	๓		๔			
รวม	๓	๒๐.๐๐	๔	๒๕.๐๐	๗	๒๒.๓๓
๕. สถานที่						
พระที่นั่งอนันตสมาคม	-		๑			
วัด	๖		๓			
ศาลพระภูมิ	๑		-			
ศาลเจ้า	๑		-			
ห้องโถง	-		๑			
เจดีย์	-		๑			
รวม	๘	๒๒.๘๖	๕	๑๕.๓๕	๑๓	๒๐.๕๐
๖. ของขลัง						
พระแสงดาบศบคาย	๑		-			
พระขุนแผน	๑		-			
หลวงพ่อบ	๒		-			
พระบรมฉายาลักษณ์ในหลวง ร.๙	๑		-			
ของโบราณ	-		๑			
รวม	๕	๑๕.๒๙	๑	๓.๑๓	๖	๘.๕๖

สิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
รวม	๓๕	๑๐๐.๐๐	๓๒	๑๐๐.๐๐	๖๗	๑๐๐.๐๐

ค่าเฉลี่ย = ๖.๓๗๕๑

ค่าเบี่ยงเบน = (.๐๕,๕) = ๑๑.๐๓๐ . . . ไม่นับสำคัญ

ภาคผนวก ข.

ตาราง ๕ สิ่งที่มีอำนาจชักกลับเหนือธรรมชาติที่เด็กเชื่อ เมื่ออยู่นอกบ้าน
ในเวลากลางคืน แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย

สิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจชักกลับเหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. <u>คนไม่</u>						
คนไม้ใหญ่	๑		๑			
คนตะเคียน	๑		๒			
คนยาง	๑		๑			
คนโพธิ์	๑		๑			
คนกล้วยตานี	-		๑			
คนไทร	-		๑			
คนสน	-		๑			
คนพิถด	-		๑			
รวม	๕	๘.๘๕	๕	๑๘.๗๕	๑๐	๑๓.๕๘
๒. <u>สัตว์</u>						
สุนัข	๒		๒			
งู	๑		๑			
นก	๑		๑			
แมวดำ	-		๑			
รวม	๔	๘.๘๕	๕	๑๘.๕๐	๑๐	๑๐.๐๘

สิ่งที่เค็กเชื่อว่ามื่อ่านาจล็กถบเห่นือชรรวมชาติ	ราย		หญิง		รวม	
	ความถึ	%	ความถึ	%	ความถึ	%
๓. สึ่งที่มื่อ่านาจล็กถบเห่นือชรรวมชาติ						
วัญญาณ	๕		๒			
ผี	๑๑		๑๒			
ยักษั	-		๒			
บมพบาด	-		๑			
รวม	๑๖	๓๕.๕๖	๑๗	๓๕.๔๒	๓๓	๓๕.๕๘
๔. ศาสนา						
พระพุทช	๕		๕			
พระสงฆั	๑		๒			
รวม	๖	๑๓.๓๓	๗	๑๔.๕๘	๑๓	๑๓.๕๘
๕. สถานที่						
วัด	๖		๕			
ศาล	๑		-			
กุคัง	๒		๑			
ศาลพระภูมึ	๑		๑			
บ้านราง	๑		-			
บ้านโบลราณ	-		๑			
รวม	๑๑	๒๔.๔๔	๗	๑๔.๕๘	๑๘	๑๙.๕๕

สิ่งที่เกิดเชื่อว่ามีอำนาจกลับเหนื่อกรรมราที	ชาย		หญิง		รวม		
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%	
๖. ของชั่ง							
สายสัญญาณ	๑		๑				
ต้ายันต์	๑		-				
พระบรมฉายาลักษณ์	๑		๑				
พระขุนแผน	๑		-				
	รวม	๔	๘.๘๘	๒	๔.๑๓	๖	๖.๕๕
	รวม	๔๕	๑๐๐.๐๐	๔๘	๑๐๐.๐๐	๙๓	๑๐๐.๐๐

ค่ายแสดควร์ = ๓.๘๒๒๑   ค่ายแสดควร์ (.๐๕,๕) = ๑๑.๐๓๐ .∴ ไม่นับสำคัญ

ภาคผนวก ๗.

ตาราง ๒ สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติที่เด็กเชื่อมากที่สุดในโลก
แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย

สิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. สัตว์						
นก	๓		๑			
งู	๑		๑			
รวม	๓	๕.๖๘	๒	๖.๕๕	๕	๘.๐๖
๒. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ						
ผี	๕		๗			
วิญญาณ	๑		๑			
เทวดา	๑		๑			
นางฟ้า	๑		๑			
ยักษ์			๒			
รวม	๖	๑๘.๓๕	๑๑	๓๕.๕๕	๑๗	๒๗.๕๒
๓. ศาสนา						
พระพุทธ	๑๒		๑๒			
พระธรรม	๑		๑			
พระสงฆ์	๑		๑			
รวม	๑๔	๔๔.๑๖	๑๔	๔๔.๑๖	๒๘	๔๔.๑๖

สิ่งที่เกิดเชื่อว่ามีอำนาจกลับเหนื่อธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๔. สถานที่						
ศาลพระภูมิ	๓		๑			
กุฏิ	-		๑			
รวม	๓	๕.๖๔	๒	๖.๕๕	๕	๘.๖๗
๕. ของสิ่ง						
ผ้ายันต์	๑		-			
สายสิญจน์	๓		-			
พระบรมฉายาธิ์กษณ	-		๑			
ตะกรุด	-		๑			
หมอนี่, คนเข้าทรง	๑		-			
รวม	๕	๑๖.๑๓	๒	๖.๕๕	๗	๑๑.๒๘
รวม	๓๑	๑๐๐.๐๐	๓๑	๑๐๐.๐๐	๖๒	๑๐๐.๐๐

คายนศควร = ๓.๑๕๖๔

คายนศควร (.๐๕,๘) = ๕.๕๕๕ . . . ไม่นับสำคัญ

สิ่งที่เกิดเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๓. สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ						
วิญญาณ						
พอนัม	๑		๑			
บรรพบุรุษ	๑๔		๖			
คนอื่น ๆ	๓		๖			
เทวดา	๑		๔			
นางฟ้า	-		๒			
ยมทูต	๑		๑			
ผี	๓๔		๔๔			
นางไม้	๑		๑			
ยักษ์	๑		๑			
เจ้าทอ	๑		-			
เจ้าที่เจ้าทาง	-		๒			
นรก, สวรรค์	๑		๓			
รวม	๖๓	๒๓.๓๕	๘๖	๓๓.๘๖	๑๔๙	๓๐.๕๘
๔. ศาสนา						
พระพุทธ	๓๔		๕๖			
พระธรรม	๑		๓			
พระสงฆ์	๓		๓			
หลวงทอ (พระสงฆ์)	๑		-			
รวม	๔๙	๑๕.๓๘	๕๓	๒๐.๘๓	๑๐๒	๒๐.๑๓

สิ่งที่เก็บเชื่อว่ามิใช่อาณาจักรสืบเนื่องบรรพบุรุษ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๕. สถานที่						
ทางศาสนา						
วัด	๑๕		๑๑			
เจดีย์	-		๑			
กุฏิ	๒		๒			
สิ่งศักดิ์สิทธิ์						
ศาลพระภูมิ	๔		๑๒			
พระที่นั่งอนันตฯ	-		๑			
ศาลเจ้าทอง (บ้านสมเด็จ)	๑๐		๑๐			
ศาลเจ้า	๒		๑			
ห้องโถง	-		๑			
บ้านโบราณ	๑		๑			
บ้านร้าง	๑		๑			
จอมปลวก	๑		๑			
รวม	๔๐	๑๓.๖๒	๔๑	๑๖.๑๕	๘๑	๑๖.๔๕
๖. ของขลัง						
หลวงพ่อบ	๒		๑			
พระขุนแผน	๒		๑			
สายสิญจน์	๖		๕			
น้ำยันต์	๒		๑			
รักยม	๑		๑			
นางกวัก	๑		๑			
ลูกกรอก	๒		๑			

สิ่งที่เด็กเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
กุมารทอง	๑		๑			
พระบรมฉายาลักษณ์	๒		๒			
พระแสงทาบคาบคาย	๑		-			
ของโบราณ	-		๔			
เจ้าพ่อ	-		๑			
ตะกรุด	-		๑			
หมอนผี, คนเซ้าทรง	๒		๒			
รวม	๒๗	๑๑.๘๘	๒๐	๗.๘๗	๔๗	๘.๗๗
๗. ผู้มีอำนาจ						
ปู่ย่าตายาย	๒		๒			
พ่อแม่	๒		๒			
ครู	๒		๑			
สัตว์เหนือ	๑		๑			
รวม	๗	๓.๐๘	๑๒	๔.๗๖	๑๙	๓.๘๔
รวม	๓๒๗	๑๐๐.๐๐	๓๘๘	๑๐๐.๐๐	๗๑๕	๑๐๐.๐๐

ค่าเฉลี่ย = ๘.๖๒๓๓

ค่าเฉลี่ย (๑.๐๘, ๖) = ๓๓.๘๘๒ .∴ ไม่นับสำคัญ

ภาคผนวก ฎ.

ตาราง ๔ อำนาจและอำนาจของสิ่งที่มีอำนาจสิทธิ์เหนือธรรมชาติ
แจกแจง เป็นอัตราส่วนร้อย

อำนาจและอำนาจของสิ่งที่เชื่อ ๆ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. ทางจิต						
บันทาลใจค						
ก. ช่วยให้ขึ้นสวรรค์	๔		๖			
ข. ร่ำรวย	๑๒		๖			
ค. อยู่เย็นเป็นสุข	๒๕		๑๑			
ง. คิดอะไรก็ทำได้	๒๔		๒๑			
จ. เป็นคนดีมีคนรัก	๒๐		๒๓			
รวม	๕๐	๒๓๑.๑๑	๖๖	๑๔.๕๓	๑๕๖	๑๔.๑๔
คุ้มครองภัย						
ก. บอกอันตรายล่วงหน้า	๒๑		๒๐			
ข. ป้องกันอันตราย	๓๐		๔๓			
ค. เป็นกำลังใจ	๓๗		๕๑			
ง. ป้องกันโรคภัย	๒๓		๕๒			
จ. รักษาโรค	๑๑		๔			
รวม	๑๒๒	๓๐.๕๖	๑๖๔	๓๖.๓๐	๒๘๖	๓๓.๓๒
๒. ให้โทษ						
บันทาลเคราะห์						
ก. ตกนรก	๑๒		๕			

อำนาจและอำนาจภาพของสิ่งที่เจือ ๗	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
ธ. ยากจน	๘		๑๐			
ค. เจ็บป่วย	๖๑		๑๕			
ง. ศึกษาอะไรไม่ได้ทั้งคึก	๑๐		๘			
จ. เป็นคนแล้วไม่มีคนรัก	๑๐		๑๐			
รวม	๑๐๑	๒๘.๘๒	๑๑๒	๒๘.๑๓	๒๑๓	๒๘.๑๗
ทำอันตราย						
ก. เซ้าฉิ่น	๘		๑๒			
ข. หลอกหลอน	๘๒		๘๘			
ค. ทำอันตราย	๓๕		๕๑			
ง. จิตใจไม่สบาย	๘		๘			
จ. ทำอันตรายใด ๆ ก็ได้	๑		๖			
รวม	๘๐	๒๒.๑๑	๑๑๑	๒๘.๕๐	๒๐๑	๒๓.๓๗
รวม	๔๐๗	๑๐๐.๐๐	๔๕๓	๑๐๐.๐๐	๘๖๐	๑๐๐.๐๐

ค่าเฉลี่ย = ๖๕๖๓

ค่าเฉลี่ย (.๐๕,๑) = ๓.๘๕๑ ∴ ไม่นับสำคัญ

ภาคผนวก ก.

ตาราง ๘ การปฏิบัติและการประพฤติก่อนเมื่อเด็กต้องการขอให้สิ่งที่มีอำนาจ
อิทธิพลเหนือธรรมชาติช่วยเหลือ แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อยละ

การประพฤติก่อนและปฏิบัติก่อนของเด็ก	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. เขาออกเอาใจ						
ไหว้	๔๔		๑๐๑			
จุกจุกเพี้ยนบุรุษ	๒๔		๒๑			
ทำบุญตักบาตร	๒๓		๑๕			
เซ่นควยอาหารและวัตถุ	๑๔		๑๗			
กระทำความดี	๑๔		๑๗			
ใช้น้ำแดง, เหลือง ผูก	๑๕		๑๕			
เคาะท, เชื้อฟุ้ง	๑๒		๑๒			
รวม	๒๐๕	๖๖.๓๕	๑๕๗	๖๕.๘๐	๓๖๒	๖๕.๕๘
๒. หลีกหนี						
ไม่ไปทำอันตราย	๑๓		๗			
ไม่ไปเล่นซุกซน	๔๔		๕๕			
ไม่ออกจากบ้าน	๑๓		๑๔			
รวม	๗๐	๒๓.๕๕	๘๕	๓๖.๒๓	๑๕๕	๒๘.๗๗

การประพจน์และปฏิบัติคนของเค็ก	ขาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๓. ป้องกัน						
คลองพระ	๒๔		๑๕			
ถูกสายสัญญาณ, ม้ายนต์	๖		๔			
รวม	๓๐	๘.๗๑	๒๓	๗.๕๗	๕๓	๘.๖๕
รวม	๓๐๕	๑๐๐.๐๐	๓๐๘	๑๐๐.๐๐	๖๑๓	๑๐๐.๐๐

กายแสดควร์ = ๑.๖๗๕๖

กายแสดควร์ (.๐๕,๒) = ๕.๘๘๑ . . . ไม่นัยสำคัญ

ภาคผนวก ๕.

ตาราง ๑๐ สิ่งที่มีอิทธิพลต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับ
เหนือธรรมชาติ แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย

อิทธิพลต่าง ๆ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. ประสาทการณ้						
คนไม่	๕		๕			
สัตว์	๑		๒			
สิ่งที่มีอำนาจลึกลับ ๗	๒		๑			
ศาสนา	-		-			
สถานที่	๖		๑๐			
ของขลัง	-		-			
ผู้มีอำนาจ	-		-			
รวม	๑๔	๕.๕๓	๒๒	๘.๐๘	๓๖	๖.๘๖
๒. การเรียนรู้						
ก. บุคคลทางบ้าน	๑๐๑	๓๘.๘๒	๑๑๕	๔๒.๒๔		
คนไม่	๕		๕			
สัตว์	๕		๑๐			
สิ่งที่มีอำนาจลึกลับ	๓๐		๒๓			
ศาสนา	๒๖		๓๐			
สถานที่	๑๓		๑๕			
ของขลัง	๑๔		๑๓			
ผู้มีอำนาจ	๕		๕			

อิทธิพลต่าง ๆ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. บุคคลทางโรงเรียน	๔๔	๑๔.๓๓	๓๔	๑๔.๓๔	๗๘	๘.๖
คนไม่	๑		๑		๒	
สัทว	๑		๒		๓	
สิ่งที่มีอำนาจลึกลับ ๆ	๑		๑		๒	
ศาสนา	๑๕		๑๕		๓๐	
สถานที่	๑๓		๑		๑๔	
ของขลัง	๑		๒		๓	
ผู้มีอำนาจ	๑		๑		๒	
๒. บุคคลอื่น ๆ	๑๐	๓.๕๕	๑๔	๖.๒๒	๒๔	๒.๖
คนไม่	๒		๑		๓	
สัทว	๑		๑		๒	
สิ่งที่มีอำนาจลึกลับ ๆ	๔		๔		๘	
ศาสนา	-		๑		๑	
สถานที่	๒		๑		๓	
ของขลัง	๑		-		๑	
ผู้มีอำนาจ	-		๑		๑	
๓. ทำราเวียน	๒๓	๘.๐๘	๑๒	๕.๐๘	๓๕	๓.๘
คนไม่	-		-		-	
สัทว	-		-		-	
สิ่งที่มีอำนาจลึกลับ ๆ	-		๒		๒	
ศาสนา	๒		๑๒		๑๔	
สถานที่	๑๔		๑		๑๕	
ของขลัง	๒		๔		๖	

อิทธิพลต่าง ๆ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
ผู้มีอำนาจ	-		๑			
รวม	๑๘๓	๗๒.๓๓	๑๕๕	๓๑.๖๗	๓๓๘	๗๑.๘๑
๓. มวลสื่อสาธารณะ						
ก. หนังสือ	๓๕	๑๓.๘๓	๒๑	๔.๑๗		
คนไม่	๔		-			
สัตว์	๓		-			
สิ่งที่มีอำนาจกลับ ๆ	๑๕		๒๐			
ศาสนา	๒		-			
สถานที่	๖		๑			
ของคลัง	๔		-			
ผู้มีอำนาจ	๑		-			
ข. วิทยู	๑๐	๓.๕๕	๕	๑.๐๕		
คนไม่	-		-			
สัตว์	๑		-			
สิ่งที่มีอำนาจกลับ ๆ	๔		๕			
ศาสนา	-		-			
สถานที่	-		-			
ของคลัง	-		-			
ผู้มีอำนาจ	-		-			
ค. ภาพยนต์	๒	๐.๗๕	๒๐	๓.๓๕		
คนไม่	-		-			

อิทธิพลทาง ๆ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
สัตว์	-		๒			
สิ่งที่มีอำนาจลึกลับ ๆ	๒		๑๗			
ศาสนา	-		๑			
ของคลัง	-		-			
ผู้มีอำนาจ	-		-			
ง. ไททัศน์	๘	๓.๘๖	๑๐	๓.๖๘	๑๘	
คนไม่	-		-			
สัตว์	-		-			
สิ่งที่มีอำนาจลึกลับ ๆ	๘		๑๐			
ศาสนา	๑		-			
สถานที่	-		-			
ของคลัง	-		-			
ผู้มีอำนาจ	-		-			
รวม	๘๖	๒๖.๑๓	๘๖	๒๐.๕๘	๑๗๒	๒๖.๓๓
รวม	๒๕๓	๑๐๐.๐๐	๒๗๒	๑๐๐.๐๐	๕๒๕	๑๐๐.๐๐

คาบแสดควร์ = ๑.๘๘๘๓

คาบแสดควร์ (.๐๕,๒) = ๕.๔๕๑ .°. ไม่นับสำคัญ

ภาคผนวก ท.

ตาราง ๑๑ สิ่งที่มีอำนาจสิทธิ์ลับเหนือกรรมชาติ ที่เค็กละเลกเจือ
แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย

สิ่งที่เค็กละเลกเจือ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๑. คนไม้						
คนสน	-		๑			
คนมะพร้าว	๑		-			
คนหนาค	๒		-			
คนกล้วยตานี	๑		-			
รวม	๔	๒๐.๐๐	๑	๖.๖๗	๕	๑๖.๖๗
๒. สัตว์						
แมวคำ	-		๑			
งู	๑		๑			
นก	๑		๑			
ทุกแก	๑		-			
สุนัข	-		๑			
รวม	๓	๓๕.๐๐	๕	๓๓.๓๓	๘	๓๓.๓๓
๓. สิ่งที่มีอำนาจสิทธิ์ลับเหนือกรรมชาติ						
ผี	๕		๕			
ยักษ์	-		๒			
รวม	๕	๒๕.๐๐	๖	๔๐.๐๐	๑๑	๓๖.๖๗

สิ่งที่เค็กเค็กเค็ก	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
๔. ของขลัง						
ตุ๊กตารอก	๑		๒			
พระขุนแผน	๑		-			
นางกวัก	๑		-			
กุมารทอง	๑		-			
หมอนี่	-		๑			
รวม	๔	๒๐.๐๐	๓	๒๐.๐๐	๗	๒๐.๐๐
รวม	๒๐	๑๐๐.๐๐	๑๕	๑๐๐.๐๐	๓๕	๑๐๐.๐๐

กายแสดควร์ = ๑.๖๔๖๓

กายแสดควร์ (.๐๕,๓) = ๓.๔๑๕ . . . ไม่นับสำคัญ

ภาคผนวก ข.

ตาราง ๑๒ อธิพิพดกว้าง ๆ ที่ทำให้เด็กเล็กเชื่อในสิ่งที่มีอำนาจลึกลับ
เหนือธรรมชาติ แจกแจงเป็นอัตราส่วนร้อย

อิทธิพลที่ทำให้เด็กเล็กเชื่อ	ชาย		หญิง		รวม		
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%	
๑. ประสบการณ์ของตนเอง							
คนไม่	๓		๑				
สัตว์	-		๒				
สิ่งที่มีอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ	๒		๓				
ศาสนา	-		-				
สถานที่	๓		๑				
ของขลัง	-		๑				
ผู้มีอำนาจ	-		-				
	รวม	๘	๓๘.๑๐	๘	๔๖.๑๑	๑๖	๔๖.๐๐
๒. การรับรู้							
ก. บุคคลทางบ้าน	๗		๗				
คนไม่	๑		๑				
สัตว์	๔		๓				
สิ่งที่มีอำนาจลึกลับ ๆ	๒		๒				
ศาสนา	-		-				
สถานที่	-		-				
ของขลัง	-		๑				
ผู้มีอำนาจ	-		-				

อิทธิพลที่ทำให้เกิดเลิกเชื้อ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
ข. บุคคลทางโรงเรียน	๒		๒			
คนไม่	-		-			
สัตว์	๒		-			
สิ่งที่มีอำนาจลึกลับ ๆ	-		๒			
ศาสนา	-		-			
สถานที่	-		-			
ของสิ่ง	-		-			
ผู้มีอำนาจ	-		-			
ค. บุคคลอื่น ๆ	๑		๑			
คนไม่	-		-			
สัตว์	-		-			
สิ่งที่มีอำนาจลึกลับ ๆ	-		-			
ศาสนา	-		-			
สถานที่	-		-			
ของสิ่ง	-		-			
ผู้มีอำนาจ	-		-			
รวม	๑๐	๔๗.๖๒	๔	๔๗.๓๗	๑๔	๔๗.๕๐
๓. <u>มวลสื่อสาธารณะ</u>						
ก. วิทยุ	๒		๑			
คนไม่	-		-			
สัตว์	๒		-			
สิ่งที่มีอำนาจลึกลับ ๆ	-		-			

อิทธิพลที่ทำให้เกิดเลิกเชื้อ	ชาย		หญิง		รวม	
	ความถี่	%	ความถี่	%	ความถี่	%
ศาสนา	-		-			
สถานที่	-		-			
ของขลัง	-		-			
ผู้มีอำนาจ	-		-			
ข. ภาพยนต์	๑		๒			
ต้นไม้	-		-			
สัตว์	-		-			
สิ่งที่มีอำนาจลึกลับ ๆ	๑		๒			
ศาสนา	-		-			
สถานที่	-		-			
ของขลัง	-		-			
ผู้มีอำนาจ	-		-			
รวม	๓	๑๖.๒๘	๒	๑๐.๕๒	๕	๑๖.๕๐
รวม	๒๑	๑๐๐.๐๐	๑๙	๑๐๐.๐๐	๔๐	๑๐๐.๐๐

กายแสดควร์ = ๐.๑๘๘๕

กายแสดควร์ (๐.๐๕, ๒) = ๕.๘๘๑ .∴ ไม่นับสำคัญ